

W tej serii:

HIMALAJE:

Cho Oyu Himal (w jęz.niemieckim)

Zeszyt 1: Wprowadzenie, Eksploracja, Khumbu La, Nangpai Gosum, Kyajo Ri. Wyd. 1988.

Zeszyt 2: Cho Oyu, Ngozumpa Kang, Gyachung Kang. Wyd. 1988.

Pumori-Taboche Himal (w jęz.niemieckim)

Zeszyt 1: Wprowadzenie, Eksploracja, Nup La, Gyubanare Kang, Lobuche West i East, Kangchung, Pointed Peak. Wyd. 1988.

Zeszyt 2: Jobo Lhaptshan, Taboche, Pumori, Lingtren, Khumbutse. Wyd. 1988.

Mount Everest Massiv (w jęz.niemieckim lub niemiecki/angielski)

Zeszyt 1: Wprowadzenie, Eksploracja, Mount Everest, Changtse. Wyd. 1985-wyczerpane.

/Nowe poprawione i uzupełnione wydanie 1986 w wyd.: AREE GREUL Intern. ALPINE/
POLAR PUBLIKATION Frankfurt a/M/.

Zeszyt 2: South Col, Lhotse, Nuptse. Wyd. 1988.

Zeszyt 3: Inja Tse, Chukhung, Pokalde, Shartse, Cho Polu, Pethangtse. Wyd. 1988.

Makalu Himal (w jęz.niemieckim)

Zeszyt 1: Wprowadzenie, Eksploracja, Chago, Kangchungtse, Chomo Lönzö. Wyd. 1988.

Zeszyt 2: Makalu La, Makalu, Peak 6707, Yaupa, Peak 5, Popti La. Wyd. 1988.

Kangchenjunga Himal (w jęz.polskim)

Zeszyt 1: Wprowadzenie, Eksploracja, Nepal Gap, Gimmigela Chuli, Sugarloaf, Taple Shikhar, Kangchenjunga. Wyd. 1987.

Zeszyt 2: Kangchenjunga, Kangbachen, Ramthang, Anidesh Chuli, Merri. Wyd. 1988.

Zeszyt 3: Kumbhakarna, Khabur, Buffer Peak, Tso Kang, Boktoh, Lapsang La, Mirgin La. Wyd. 1988.

KARAKORUM:

Western Baltoro Mustagh (w jęz.polskim)

Zeszyt 1: Wprowadzenie, Eksploracja, West Mustagh Pass, Paiju Group. Wyd. 1988.

Zeszyt 2: Sarpo Lago Pass, Trango Group. Wyd. 1989.

POLSKA:

Góra Zborów (w jęz.polskim)

Zeszyt 1: Część zachodnia. Wyd. 1986.

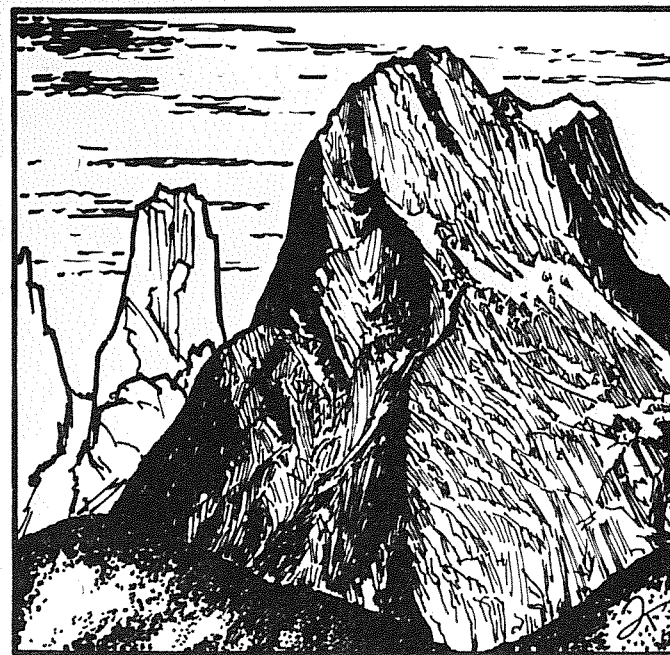
Zeszyt 2: Część wschodnia. Wyd. 1986.

W krótkce! Western Baltoro Mustagh - Zeszyt 3 (w jęz.polskim)

Niniejszym proszę wszystkich o przysyłanie sprostowań, uzupełnień i uwag do powyższych przewodników. Proszę również o materiały do dalszych zeszytów tej serii.

J.Kielkowski. Potsdamer Str.45. 4000 Düsseldorf 13.

WESTERN BALTORO MUSTAGH

- 2 -

PRZEWODNIK ALPINISTYCZNY

Jan Kiełkowski

WESTERN BALTORO MUSTAGH

Zeszyt 2

Przewodnik alpinistyczny

Düsseldorf 1989

SARPO LAGGO PEAK 6225 (rys.4,30)

Szczyt w Głównej Grani Baltoro Mustagh pomiędzy górnymi odnogami Sarpo Laggo Gl. na pn.-wsch. i Trango Gl. na południu, oznaczany też topograficznym symbolem BT2. Na południe i pd.-zach. schodzą ze szczytu wybitne żebra, rozdzielające boczne lodowce Trango Gl.

Próby wejścia na szczyt nie są znane.

SARPO LAGGO PASS 5645 (rys.2-4,30)

Wybitna przełęcz w Głównej Grani Baltoro Mustagh pomiędzy Sarpo Laggo Peak na zachodzie i Kruksum na wschodzie. Przełęcz ta opisywana jest też jako Sarpo Laggo Saddle, Sella Sarpo Laggo (Lago) albo topograficznym symbolem BT1. Oznaczana również kotą 5643 lub 5685.

Przez przełęcz prowadzi dogodne przejście z Trango Gl. na południu na lodowiec Sarpo Laggo na pn.-wsch., podobno łatwiejsze od starych karawanowych szlaków przez przełęcz Mustagh Pass West i East.

1.wejście: 12.VII.1928 U.Balestreri, A.Desio (Eksp.29/1). 2.w. VI.1937 J.Auden, Angtarkay, Angtensing, Ila, Nukku, E.Shipton, M.Spender, Lhakpa Tensing, Sen Tensing, W.Tilman + 17 tragarzy Balti (Eksp.37/1). Dalsze wejścia nie są znane.

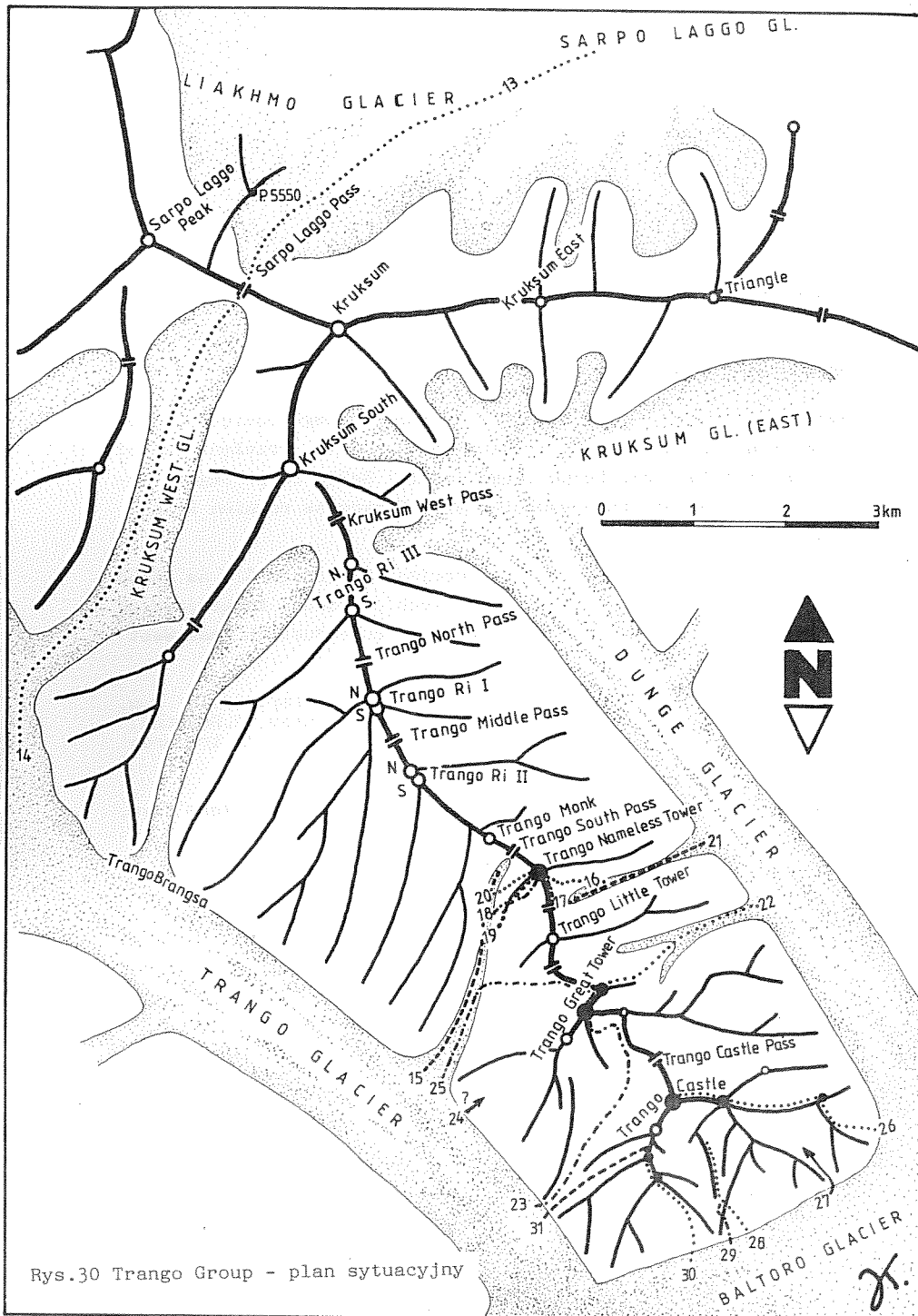
DROGA 13. Z Sarpo Laggo Gl. przez Liakhmo Gl. na przełęcz (rys. 4,30). Latwo w firnie.

Cały czas firn aż na siodło przełęcz.

1.przejście: 12.VII.1928 U.Balestreri, A.Desio (Eksp.29/1). 2.p. VI.1937 J.Auden, Angtarkay, Angtensing, Ila, Nukku, E.Shipton, M.Spender, Lhakpa Tensing, Sen Tensing, W.Tilman + 17 tragarzy Balti (Eksp.37/1), w zejściu.

DROGA 14. Z Trango Gl. przez Kruksum West Gl. na przełęcz (rys. 4,30). Po firnie.

Droga prowadzi lodowcem przez pozorne siodło, utworzone przez krawędź wiszącego lodowca, a następnie przez firnowy kocioł aż ma siodło właściwej przełęcz.

Rys.30 Trango Group - plan sytuacyjny

1.przjście: VI.1937 J.Auden, Angtarkay, Angtensing, Ila, Nukku, E.Shipton, M.Spender, Lhakpa Tensing, Sen Tensing, W.Tilman + 17 tragarzy Balti (Eksp.37/1).

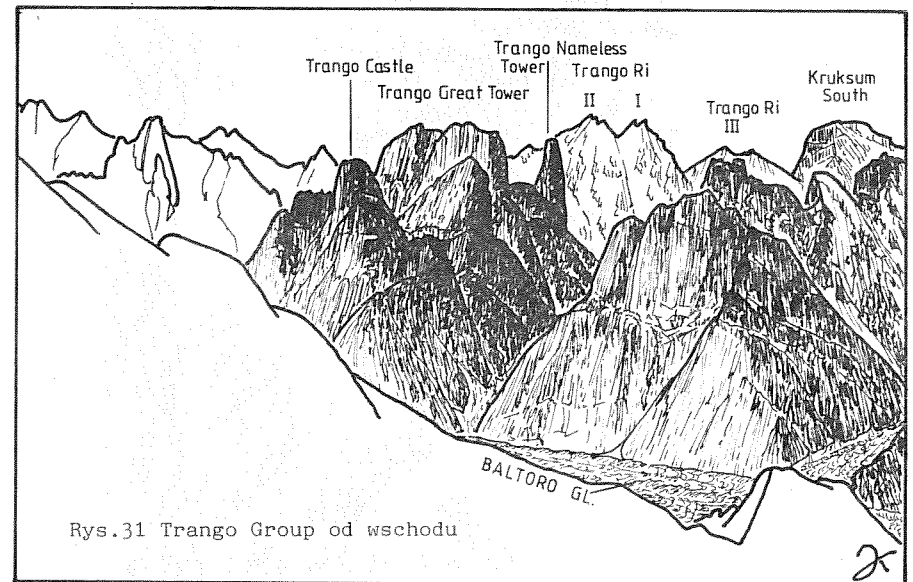
Trawersowanie przełęczy VI.1937 Brytyjczycy (Eksp.37/1) z południa (D.14) na pn.-wsch. (D.13).

TRANGO GROUP (rys.2,3,30-70)

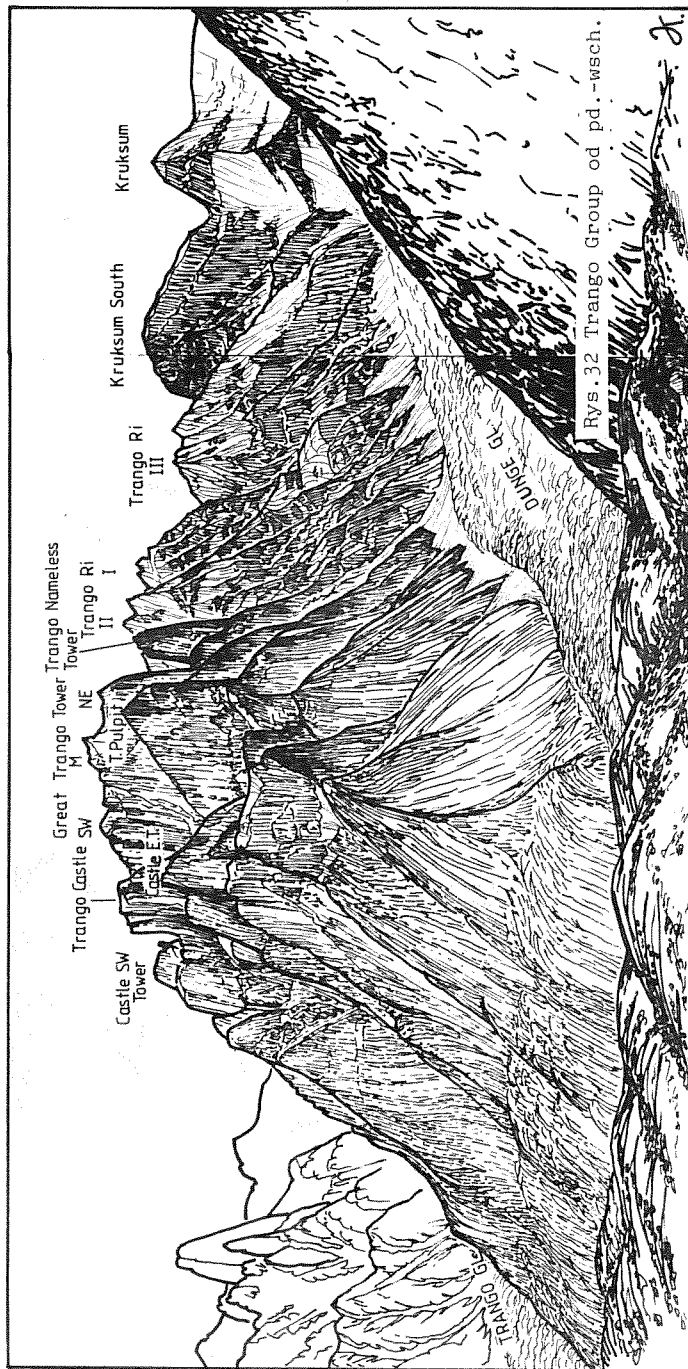
Nieduża, ale niezwykle atrakcyjna alpinistycznie grupa szczytów i baszt, w bocznej grani, odchodzącej na południe od Kruksum ku Baltoro Gl. i oddzielającej lodowiec Dunge Gl. od Trango Gl.

Grupa ta opisywana jest też jako Trango względnie Trahonge Group, a szczyty i turnie oznaczane są topograficznym symbolem BT (Baltoro/Trango) i kolejnymi cyframi.

Najwyższym szczytem jest Kruksum South - 6650 m, dalsze wyższe szczyty to: zwornikowy Kruksum - 6600 i Trango Ri I - 6545.

Rys.31 Trango Group od wschodu

Szczyty w górnej (północnej) części grupy są firnowo-skaliste. Południową część stanowi fantastyczny masyw granitowych zerw - Trango Towers.

Eksploracja alpinistyczna grupy została rozpoczęta dopiero w ostatnich latach i jedynie Trango Great Tower, Trango Nameless Tower i Trango Castle zostały do tej pory zdobyte. Wszystkie pozostałe szczyty, jak również wiele wspaniałych filarów, żeber i ścian są dziewicze.

KRUKSUM 6600 (rys.3,30,32)

Interesujący szczyt w Głównej Grani Baltoro Mustagh, który jest zwornikiem dla bocznej grani, rozdzielającej Dunge Gl. i Trango Gl..

Kruksum (Kruksum, Krukhum) znaczy w języku Balti trójkątny szczyt ("Triangular Peak"), kru = kąt, ksum = trzy. Szczyt oznaczony jest też topograficznym symbolem BT4 lub kotą 6544.

W długiej, wschodniej grani szczytu znajduje się mniej wybitna kulminacja - Kruksum East (BT3) 6300 (6544).

Próby wejścia na szczyt nie są znane.

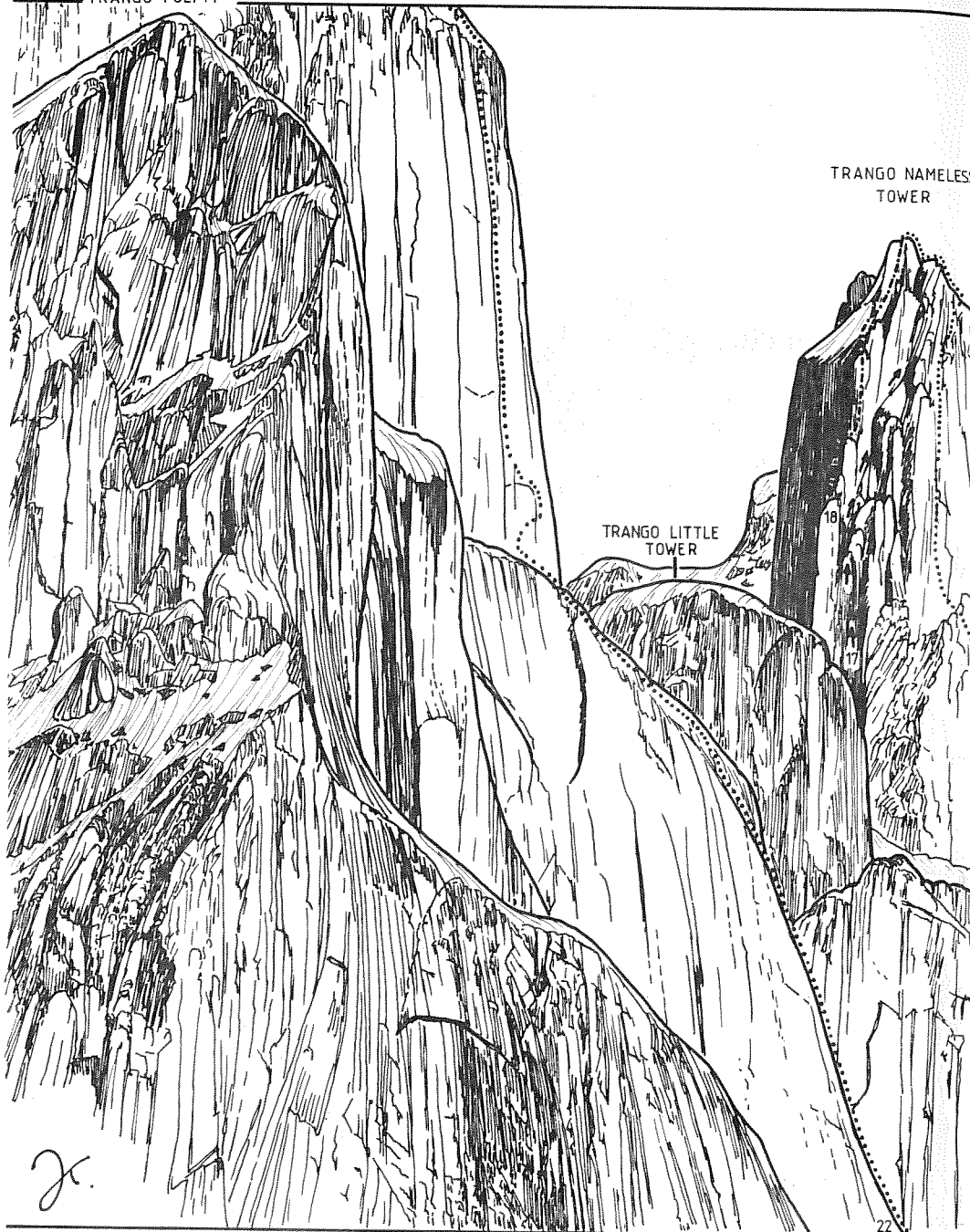
KRUKSUM SOUTH 6650 (rys.30-32)

Najwyższy szczyt Trango Group, wznoszący się w północnej części grani, pomiędzy Kruksum West Gl. na zachodzie i najwyższym piętrzem Dunge Gl. na wschodzie.

Szczyt oznaczony jest też topograficznym symbolem BT5 lub kotą 6617. Na pd.-zach., ku Trango Gl., spada ze szczytu długie boczne zebro, które oddziela Kruksum West Gl. od równoległego do niego lodowca bez nazwy.

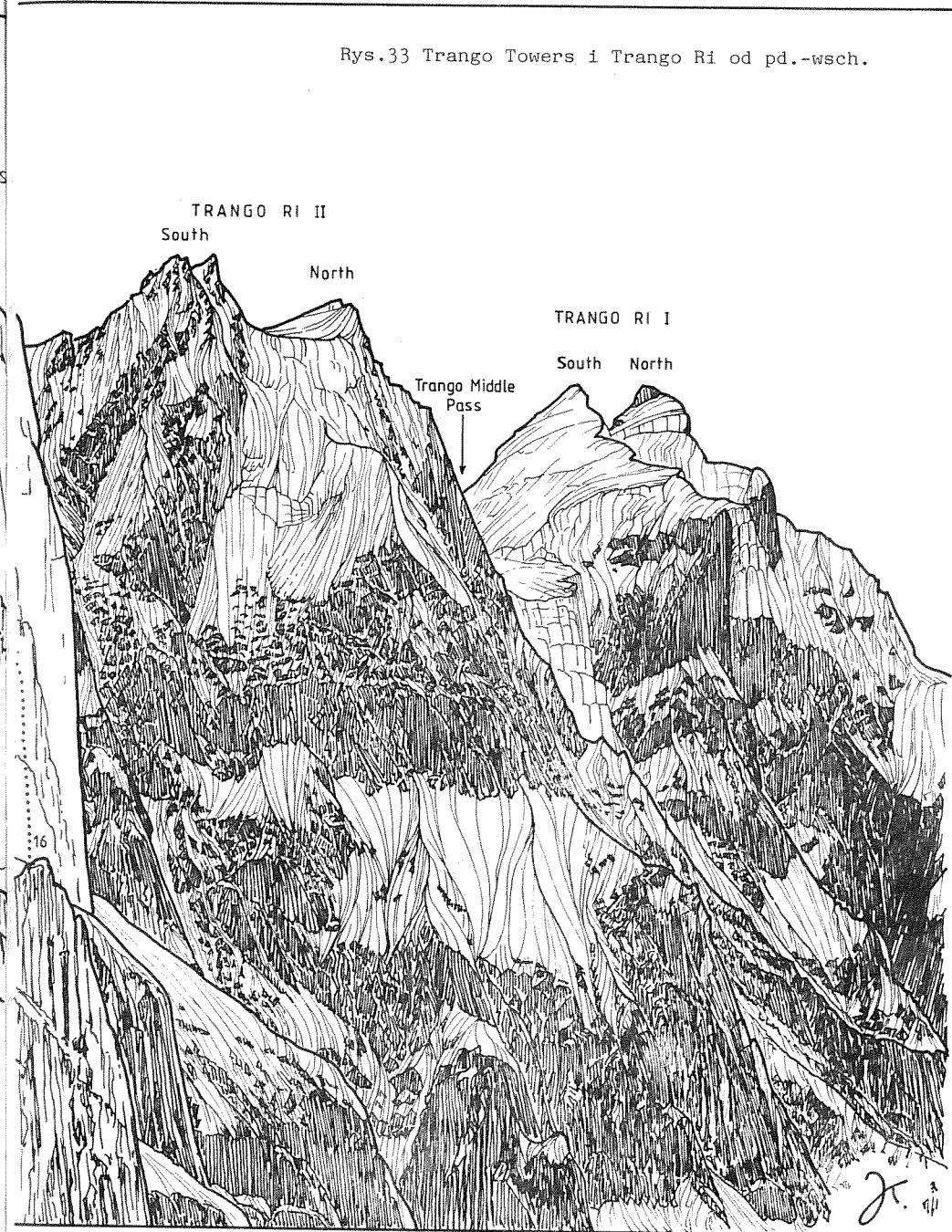
Próby wejścia na szczyt nie są znane.

TRANGO PULPIT

J.

Rys.33 Trango Towers i Trango Ri od pd.-wsch.

J.

KRUKSUM WEST PASS ca 6000 (rys.30-32)

Przełęcz w północnej części Trango Group pomiędzy Kruksum South na północy i Trango Ri III na południu. Wejścia na przełęcz nie są znane.

TRANGO RI III 6300 (rys.30-32)

Interesujący, dwuwierzchołkowy szczyt w północnej części Trango Group. Oba wierzchołki mają tą samą wysokość 6300 m. Wierzchołek północny - Trango Ri III North oznaczany jest też topograficznym symbolem BT6, a południowy - Trango Ri III South, symbolem BT6'.

Próby wejść na wierzchołki nie są znane.

TRANGO NORTH PASS ca 6000 (rys.30-32)

Przełęcz w północnej części Trango Group pomiędzy Trango Ri III i Trango Ri I. Wejścia na przełęcz nie są znane.

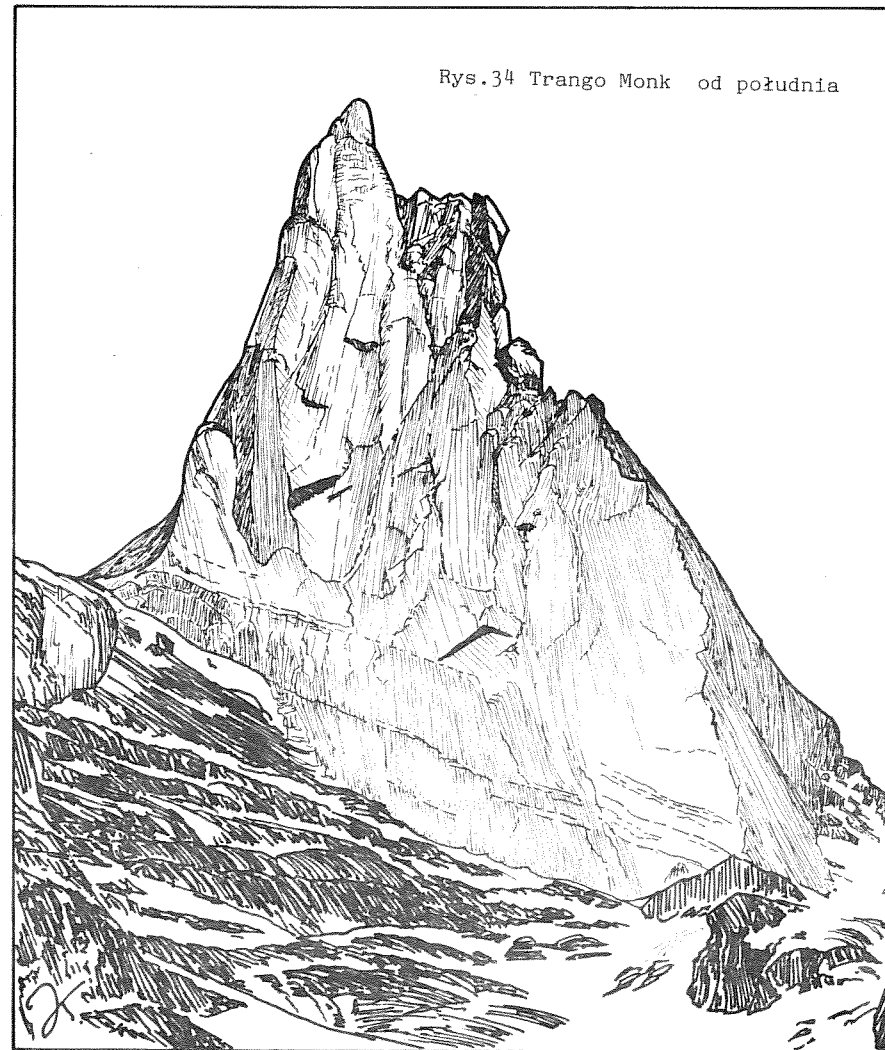
TRANGO RI I 6545 (rys.30-33)

Wybitny i atrakcyjny dwuwierzchołkowy szczyt w centralnej części Trango Group, oznaczany również topograficznym symbolem BT7. Wierzchołkiem wyższym jest północny - Trango Ri I North (BT7) 6545, wierzchołek południowy - Trango Ri I South (BT7') ma 6540.

Próby wejścia na wierzchołki nie są znane.

TRANGO MIDDLE PASS ca 6000 (rys.30-33)

Przełęcz w centralnej części Trango Group pomiędzy Trango Ri I i Trango Ri II. Wejścia na przełęcz nie są znane.

TRANGO RI II 6452 (rys.30-33,41,42)

Wybitny i interesujący dwuwierzchołkowy szczyt w centralnej części Trango Group, oznaczany również topograficznym symbolem BT8. Wyższy jest wierzchołek południowy - Trango Ri II South (BT8') 6452, wierzchołek północny - Trango Ri II North (BT8) ma 6440 m wysokości.

Próby wejścia na szczyt nie są znane.

TRANGO MONK 6150 (rys.30,34-36,41-43,47)

Trango Monk czyli Trango Mnich jest fantastyczną skalną turnią u podstawy południowej grani Trango Ri II, bezpośrednio ponad Trango South Pass. Oznaczana też topograficznym symbolem BT9.

Próby wejścia nie są znane.

TRANGO SOUTH PASS ca 5550 (rys.30,34-36,42-44,47)

Głęboko wcięta przełęcz pomiędzy Trango Monk i Trango Nameless Tower. Wejścia na nią zostały dokonane, prawdopodobnie, w trakcie rekonesansów i wejść na Trango Nameless Tower (Ekspedycje 75/2?, 76/2?, 87/1?), jednakże brak informacji, potwierdzających te wejścia.

DROGA 15. Z Trango Gl. wprost na przełęcz (rys.30,34,43,44).

Stromo po firnie.

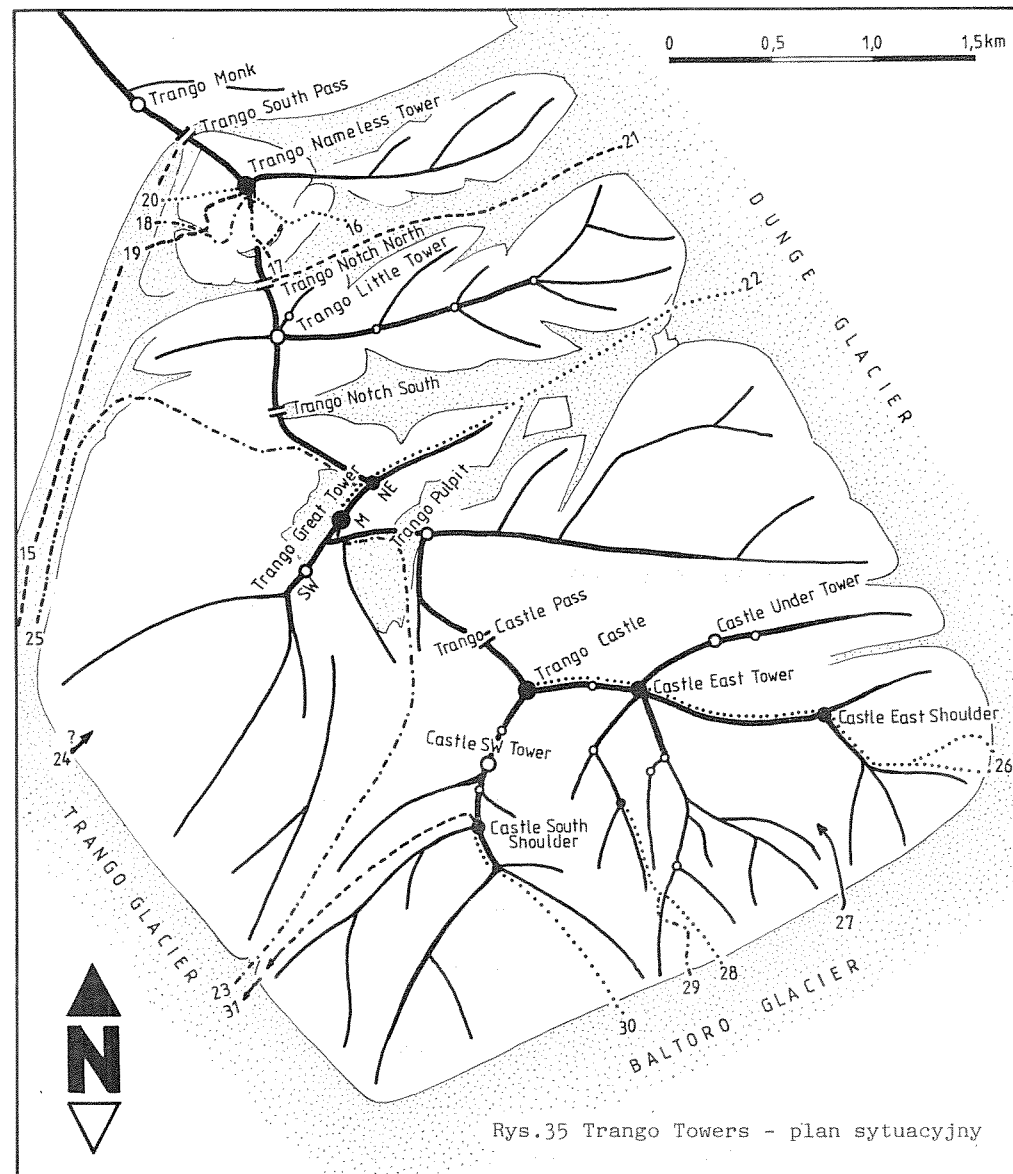
Droga prowadzi stromym firnowym kuluarem wprost na siodło przełęcz.

Droga przechodzona (czy aż do przełęcz ?) w trakcie wejść na Trango Nameless Tower (Eksp.75/2,76/2,87/1).

TRANGO TOWERS (rys.2,3,30-33,35-70)

Masyw fantastycznych, granitowych baszt, stanowiący południową część Trango Group.

Nazwa Trango (Tramgo) pochodzi przypuszczalnie od słowa "tramga"

Rys.35 Trango Towers - plan sytuacyjny

co oznacza w języku Balti "owczarnia" i prawdopodobnie odnosi się do jakiegoś miejsca u podnóża masywu (przy lodowcu Trango Gl. ?).

Trzy wybitne baszty dominują w masywie: obelisk Trango Nameless Tower w jego północnej części; szeroki, uformowany w poprzek do biegu głównej grani Trango Group mur Trango Great Tower i równoległy do niego masyw Trango Castle, wznoszący się bezpośrednio ponad Baltoro Gl.

Wprawdzie te trzy baszty zostały już zdobyte, jednakże na ich urwiskach jest jeszcze wiele miejsca na dalsze ekstremalne drogi.

Należy zwrócić uwagę na to, że nazewnictwo stosowane do tej porę w masywie jest bardzo niekonsekwentne i wprowadzające często w błąd.

TRANGO NAMELESS TOWER 6238 (rys.3,30-33,35-48,52,54,55)

Trango Nameless Tower, czyli Trango Baszta bez Nazwy, jest fantastycznym granitowym obeliskiem, sterczącym w centralnej części grani Trango Group.

Trango Nameless Tower opisywana jest również jako: Great Trango Tower (Grand Tour de Trango), Torre di Tramgo, Trango, Trango I, Trango II, Trango III, Trango Peak, Trango Tower lub oznaczana topograficznym symbolem BT10. Podawana jest też z kotami 6257, 6251, 6246, 6237 lub 6215.

Baszta obrywa się na wszystkie strony pionowymi, 700-1000 metroowymi urwiskami. Wierzchołek jej stanowią trzy niezbyt wybitne kulminacje (turnie), z których nieco wyższa od pozostałych jest turnia centralna.

Wszystkie wejścia na basztę są ekstremalnie trudne a zejście stanowi nieprzerwany ciąg zjazdów.

Próba wejścia: 1975 M.Boysen, Mo Anthoine (Eksp.75/2) do 6000 m.
1.wejście: 8.VII.1976 M.Boysen, Mo Anthoine (Eksp.76/2). 2.w. 9.VII.1976 J.Brown, M.Howells (Eksp.76/2). 3.w. 15.VI.1987 S.Cankar, F.Knez, B.Srot (Eksp.87/2). 4.w. 24.VI.1987 P.Delale, M.Fauquet, M.Piola, S.Schaffter (Eksp.87/1). 5.w. 13.VII.1988

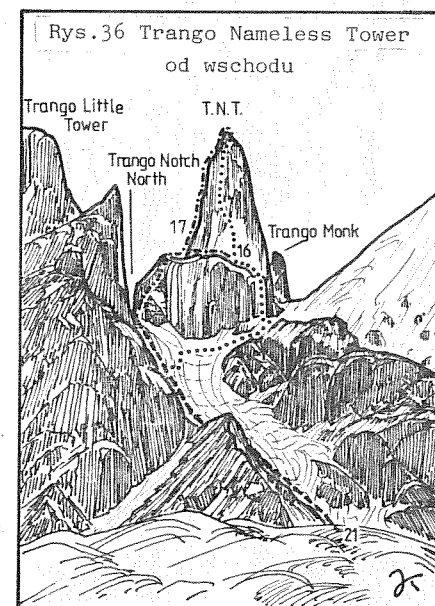
W.Kurtyka, E.Loretan (Eksp.88/3). 6.w. 3.IX.1988 W.Kraus, T.Lipinski, J.Schneider, J.Wilz (Eksp.88/4). 7.w. 6.IX.1988 B.Arnold, M.Leinauer, M.Schwiersch (Eksp.88/4). 8.w. 7.IX.1988 K.Albert, W.Güllich, H.Münchenbach (Eksp.88/4).

24.VI.1987 M.Fauquet (Eksp.87/1) zeskoczył ze szczytu na spadachronie.

DROGA 16. Środkiem pd.-wsch. ściany ("Kurtyka-Loretan Route")(rys. 30,33,35-41,47,48,52). Skrajnie trudno w skale (VI,A3).

1000 metrowa pd.-wsch. ściana T.N.T. wznosi się ponad firnowym kuluarem, spadającym z Trango Notch North ku Dunge Gl. Dolną część ściany stanowi około 300 metrów cokoł skalny, na którego szczycie ciągnie się długa półka śnieżna. Wejście na nią prowadzi rodzajem filara na prawym skraju cokołu (5 wyciągów VI,A2 lub VI-VII). Na półce dobre miejsca biwakowe.

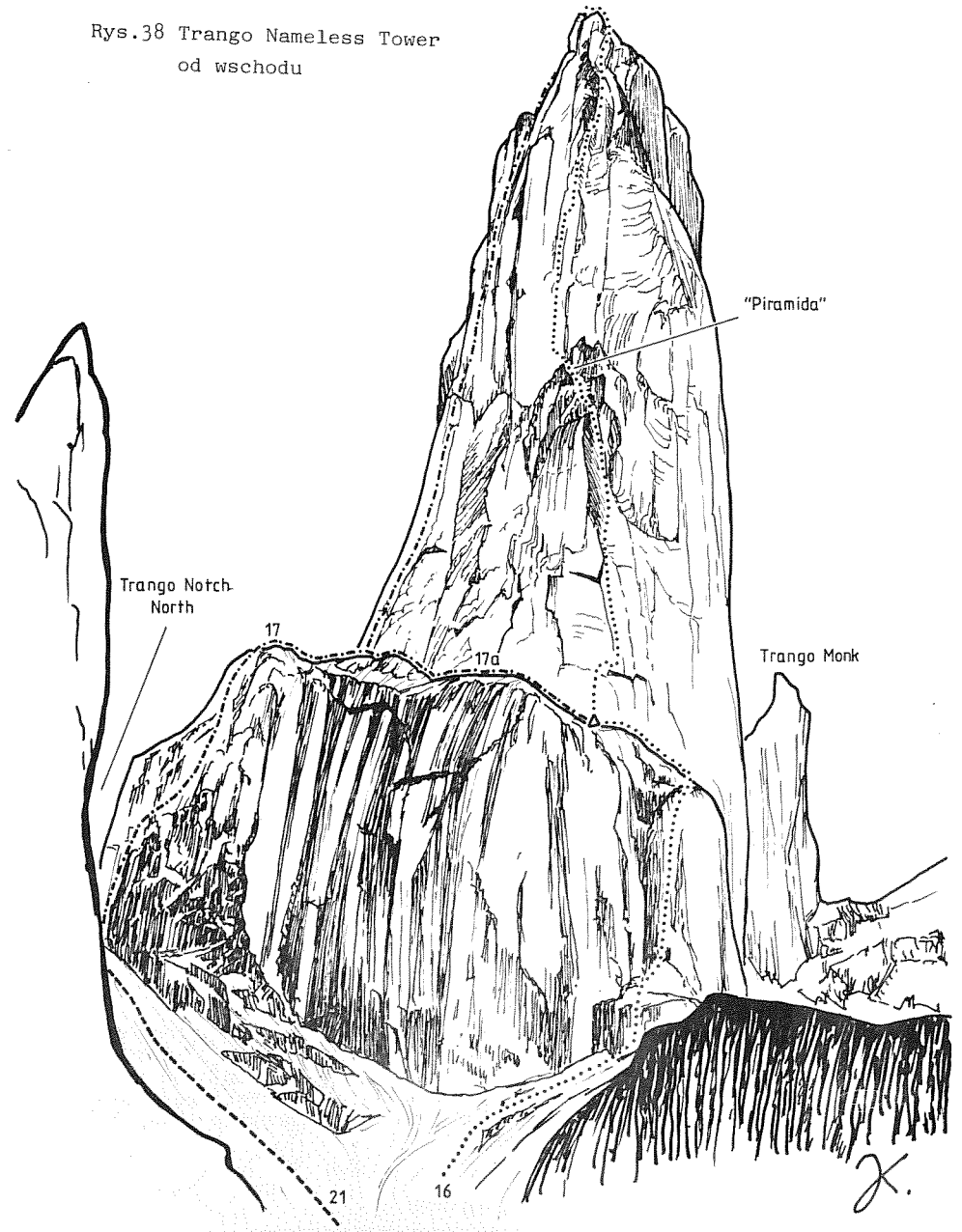
Powyżej śnieżnej półki wznosi się 700 metrowa, pionowa zerwa górnej części ściany. Centralną jej część stanowi ciąg zacięć, przykrytych serią okapów, część szczytowa - gładki granitowy mo-

Rys.37 Trango Nameless Tower
pd.-wsch. ściana

Rys.38 Trango Nameless Tower
od wschodu

nolit. W ścianie, około 300 m nad śnieżną półką, znajduje się charakterystyczna skalna formacja, nazwana "piramidą", na której szczycie znajduje się dobre miejsce biwakowe (odstrzelona od ściany wąska półka).

Droga prowadzi z półki śnieżnej przez serię wielkich zacięć na szczyt "piramidy". Lity monolit szczytowy pokonuje serią rys i zacięć ("rysa fantastyczna" - "rysa podwójna" - "ukryte zacięcie"). Przejścia z jednej rysy do następnej dokonuje się za pomocą wahadeł linowych. Pod koniec przez "mokrą płytę" osiąga się, zatkany śnieżnymi grzybami, komin wyjściowy, który wyprowadza na grań szczytową. Ostatni, 25 metrów uskock skalny wyprowadza na wierzchołek baszty.

Cała droga pokonana została 29 wyciągami wspinaczki. Pierwsze przejście zajęło 12 dni efektywnej wspinaczki.

Próba przejścia: 23.VI.1986 W.Kurtyka, K.Saito, N.Yamada, K.Yoshida (Eksp.86/3), do 5800 m.

1.przejście: 13.VII.1988 W.Kurtyka, E.Loretan (Eksp.88/3).

DROGA 17. Z Trango Notch North południową flanką T.N.T. wprost na wierzchołek ("Yugoslav Route")(rys.30,33,35-41,43-45,52,54). Skrajnie trudno w skale (VII/A3 lub VIII+).

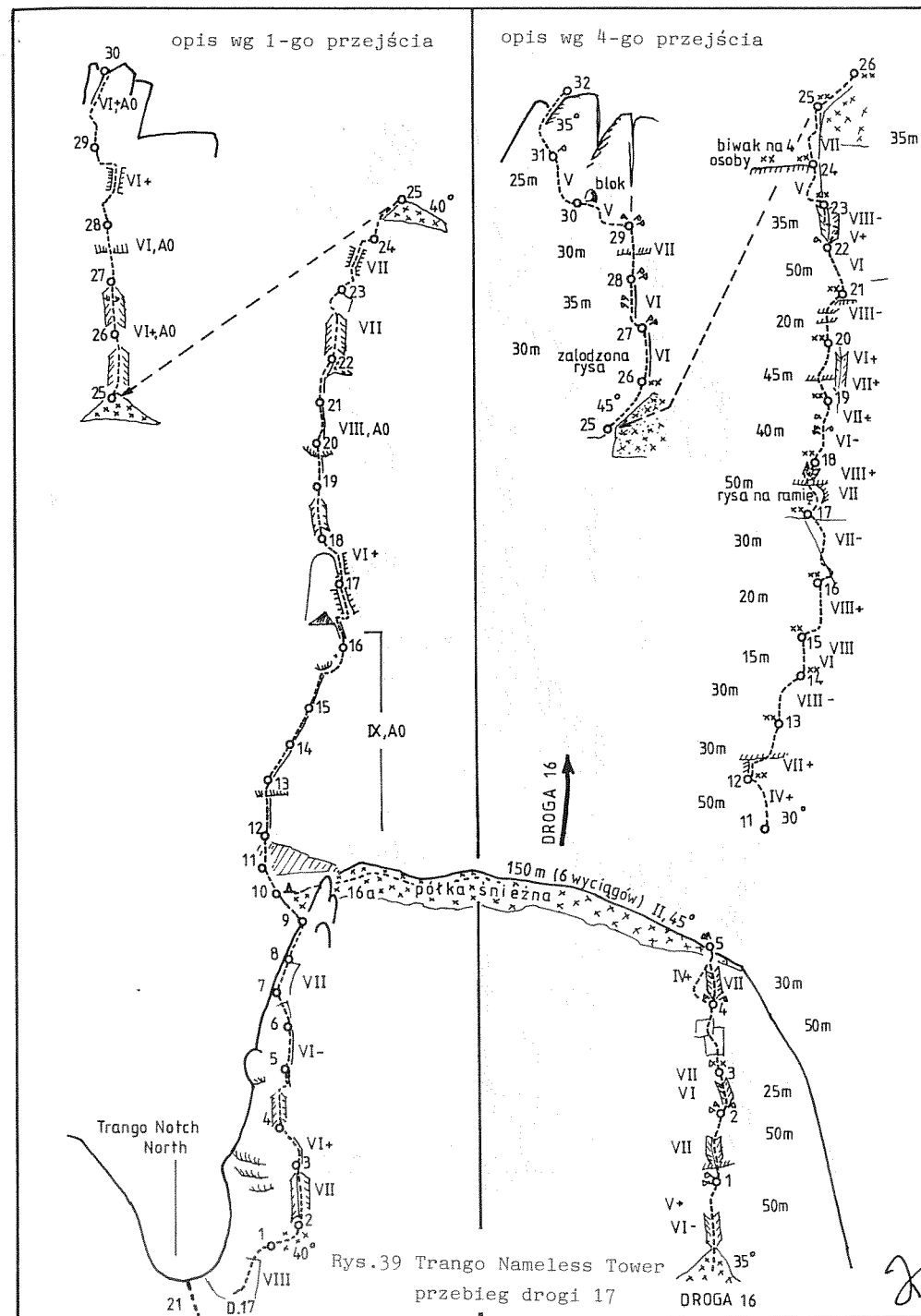
Dolną część flanki stanowi około 300 metrowy cokół skalny, na którego szczycie ciągnie się wielka półka śnieżna, która kontynuuje się przez ściany pd.-wsch. i pd.-zach. Powyżej półki wznosi się pionowa, lita, około 700 metrowa zerwa górnej części ściany.

Wejście w drogę wiedzie z przełęczy Trango Notch North. Przechodzona była również kombinacja (17a): wejście w ścianę drogą 16 do śnieżnej półki a następnie 150 metrów trawers półką, aż do połączenia z oryginalną drogą.

1 przejście drogi trwało 6 dni.

Szczegółowy przebieg drogi - patrz rys.39.

1.przejście: 15.VI.1987 S.Cankar, F.Knez, B.Srot (Eksp.87/2), częściowo A0. 2.p. 3.IX.1988 W.Kraus, T.Lipinski, J.Schneider J.Wilz (Eksp.88/4), Var.17a, częściowo A3, 3.p. 6.IX.1988 B.Arnold, M.Leinauer, M.Schwiersch (Eksp.88/4), var.17a, częściowo A3. 4.p. 7.IX.1988 K.Albert, W.Gullich, H.Münchenbach (Eksp.88/4), var.17a, całkowicie klasycznie.

Rys.40 Trango Nameless Tower - górną część południowej flanki

Rys.41 Trango Nameless Tower - południowa flanka

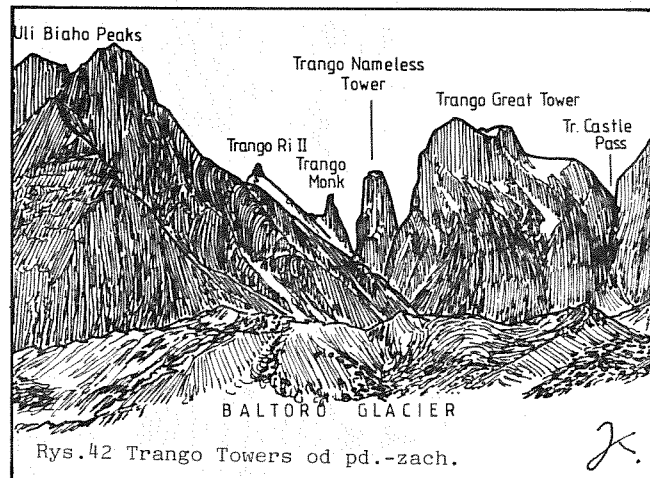

DROGA 18. Prawą częścią pd.-zach. ściany ("First-Ascent-Route")
 (rys.30,35,40-45). Skrajnie trudno, częściowo techniką
 hakową, w skale i lodzie (V-VI,A2).

Pd.-zach. ściana T.N.T. wznosi się nad najwyższą częścią firnowego kuluaru, spadającego z Trango South Pass ku Trango Gl. Ma ona około 1000 m wysokości. Dolną część ściany stanowi charakterystyczny, około 300 metrowy cokół skalny, na którego szczycie zalega duże pole firnowe ("Snowpatch"). Powyżej niego wznosi się pionowo zasadnicza, górna część ściany.

Wejście na "Snowpatch" prowadzi stromym, w górnej części trudnym kuluarem lodowym ("Hidden Ramp"), wciętym głęboko pomiędzy ścianą T.N.T. i w/w cokół skalny. Na "Snowpatch" - miejsca biwakowe. Z pola śnieżnego prowadzi droga systemami skalnych zacięć aż na wierzchołek. Szczegółowy przebieg drogi - patrz rys.45.

Droga pokonana została 35 wyciągami wspinaczki. Dolna część (1/3) jest mixtowa, wyżej skalna. 80% drogi pokonano klasycznie, resztę z pomocą sztucznych ułatwień. Najtrudniejszym odcinkiem jest wyciąg końcowy.

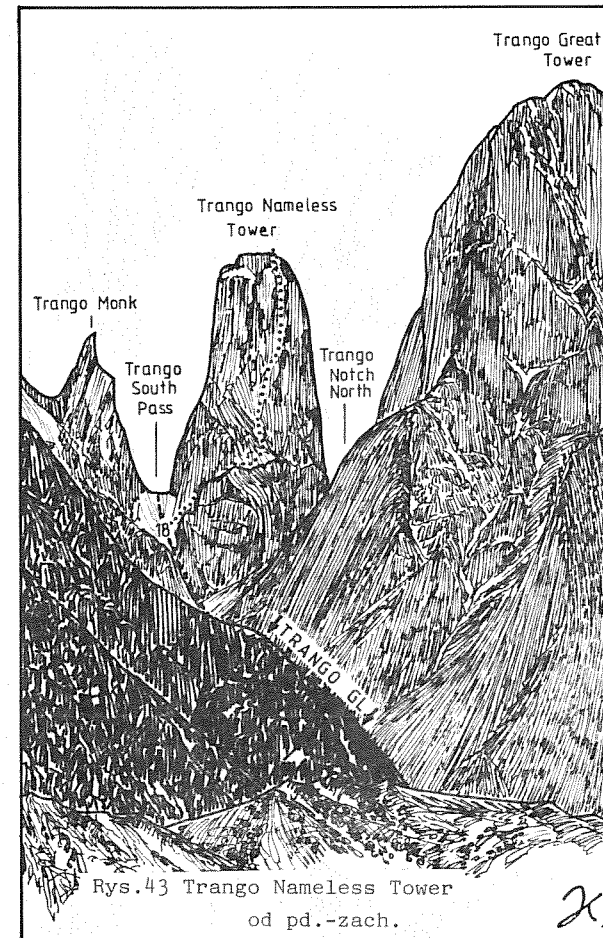

Rys.42 Trango Towers od pd.-zach.

Próba przejścia: 1975 M.Boysen, Mo Anthoine (Eksp.75/2) do 6000.

1.przejście: 8.VII.1976 M.Boysen, Mo Anthoine (Eksp.76/2).
 2.p. 9.VII.1976 J.Brown, M.Howells (Eksp.76/2).

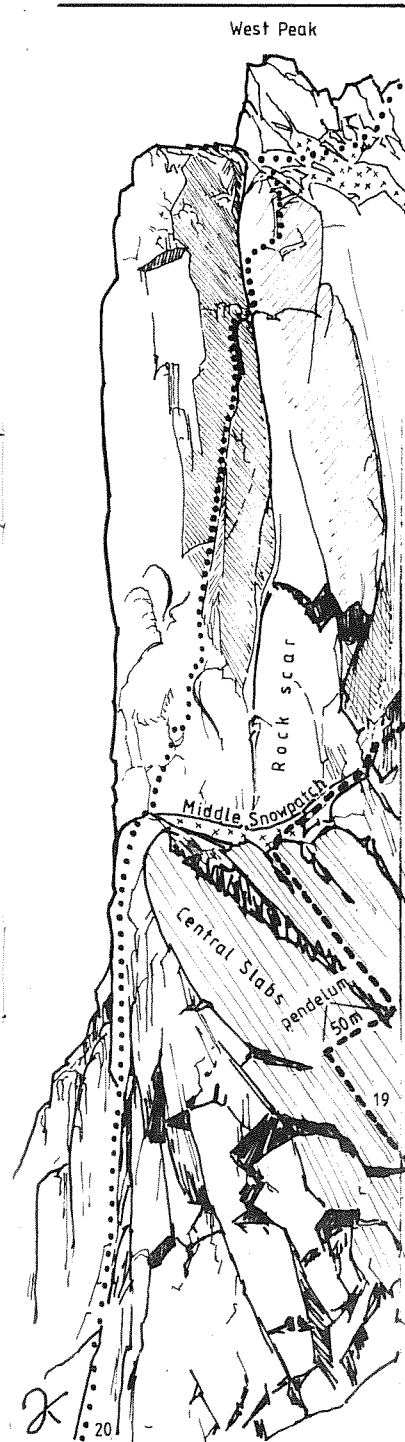
Dalsze Ekspedycje bez sukcesu: 83/5

Rys.43 Trango Nameless Tower od pd.-zach.

Rys.44 Trango Nameless Tower
- pd.-zach. sciana

West Peak

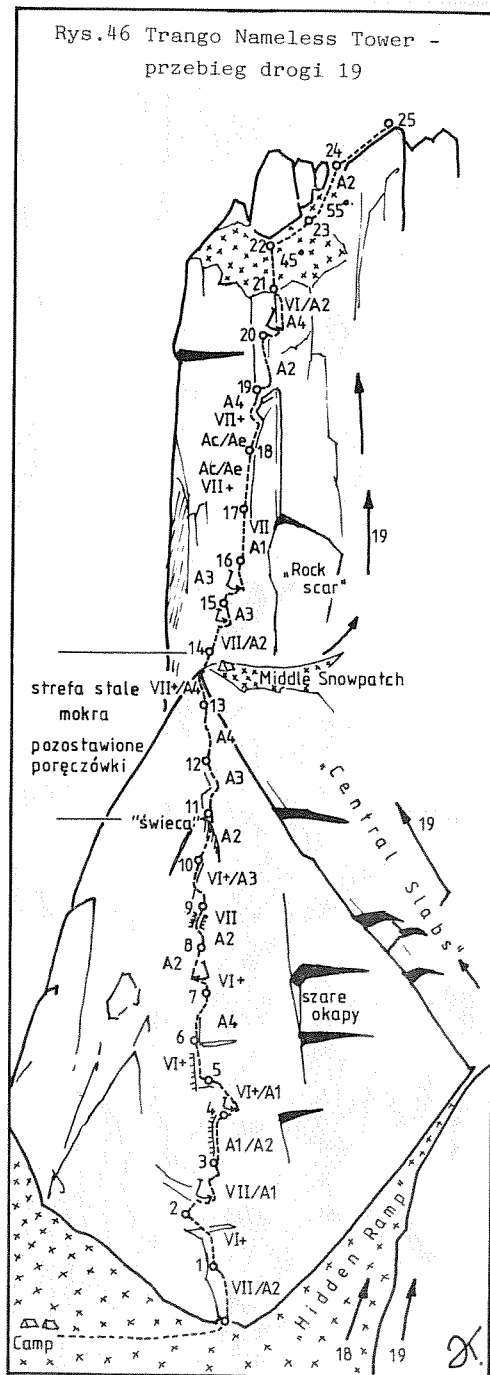

Central Peak
West Peak East Peak
Summit Shoulder

Rys.45 Trango Nameless Tower -
pd.-zach. ściana

DROGA 19. Środkiem pd.-zach. ściany ("British Attempt") (rys.30,35,40-45). Skrajnie trudno w skale (IV-V, miejscami VI).

W dolnej części droga biegnie kantem skalnego cokołu, który stanowi dolną część ściany, na prawo od lodowego kuluaru ("Hidden Ramp"), którym biegnie droga 18. Po osiągnięciu śnieżnego pola na cokole ("Snowpatch") przecina drogę 18 i wchodzi w gładkie płyty na lewym skraju ściany ("Central Slabs"). Płyta-
mi 150 m w górę (zagrożenie spadającymi odłamkami lodu) a następnie za pomocą 50 metrowego, linowego wahadła w prawo. Dalej pionową ścianą w górę ku bardzo stromemu polu firnowemu w środkowej części ściany ("Middle Snowpatch"). Następnie ukosem w prawo pod szarymi obrywami skalnymi ("Rock scar") i dalej w górę bardzo stromymi skałami do półki biwakowej na wysokości około 5950 m. Z półki w górę systemem rys i zacięć aż do wys. około 6150 m pod podszczytowymi polami firnowymi.

W trakcie próby przejścia pokonano 28 wyciągów wspinaczki.

Próba przejścia: 28.VI.1984 A.Atkinson, S.Holmes, D.Lampart, J.Lonsdale, A.Scott (Eksp.84/1) do 6150 m.

DROGA 20. Środkiem zachodniej flanki ("West Pillar") (rys.30, 35,40-45). Skrajnie trudno w skale (VII+,A4), 2 dni.

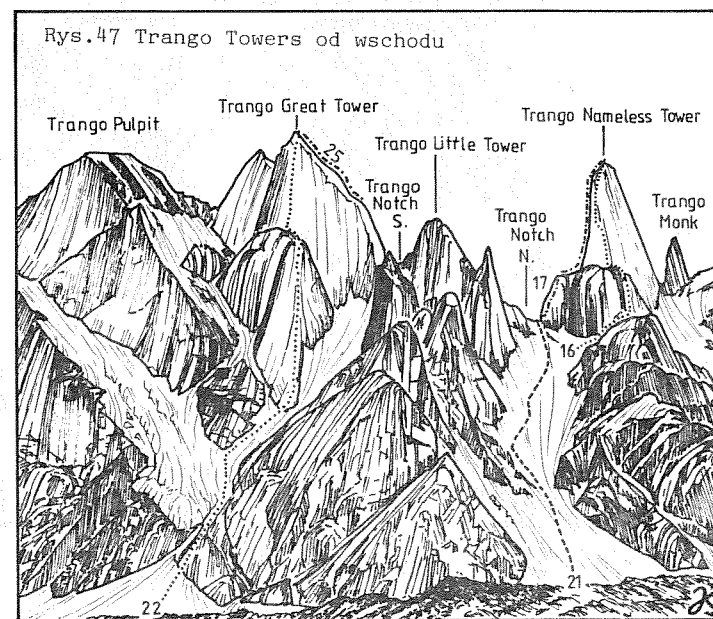
Szczegółowy przebieg drogi przedstawia rys.46.

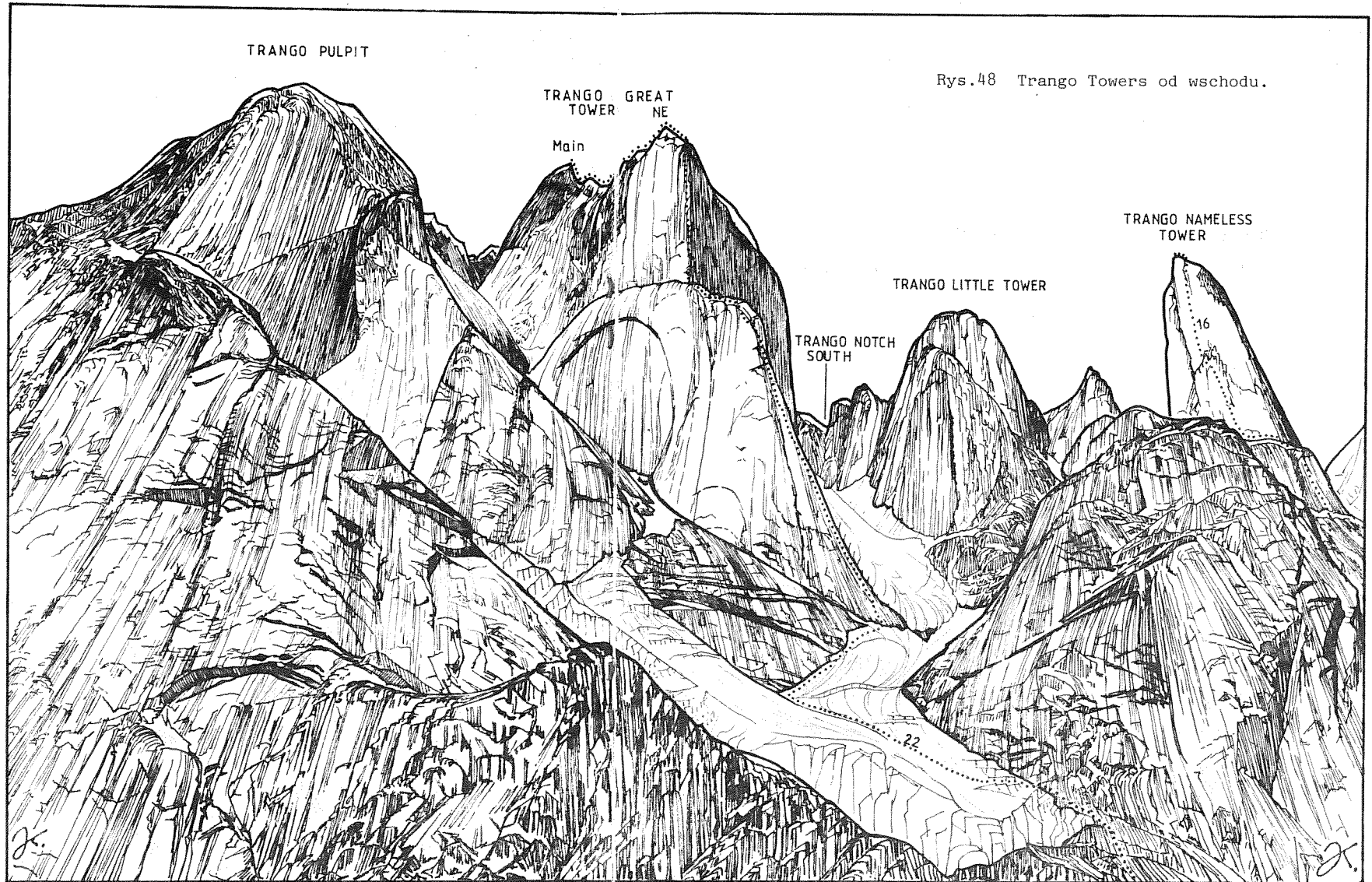
1.przejście: 24.VI.1987 P.Delale, M.Fauquet, M.Piola, S.Schaffter (Eksp.87/1).

TRANGO NOTCH NORTH ca 5450 (rys.30,35,36,38,44,47)

Głęboko wcięta przełęcz pomiędzy Trango Nameless Tower na północy i Trango Middle Tower na południu.

1.wejście: VI.1987 S.Cankar, F.Knez, B.Srot (Eksp.87/2)

Rys.48 Trango Towers od wschodu.

TRANGO LITTLE TOWER ca 6000 (rys.30-33,35,47,48,52,55)

Interesująca granitowa baszta w grani pomiędzy Trango Nameless Tower i Trango Great Tower - znacznie od nich niższa. Wschodnie żebro baszty, spadające ku Dunge Gl., obrywa się licznymi skrzesanymi turniami i kazałnicami.

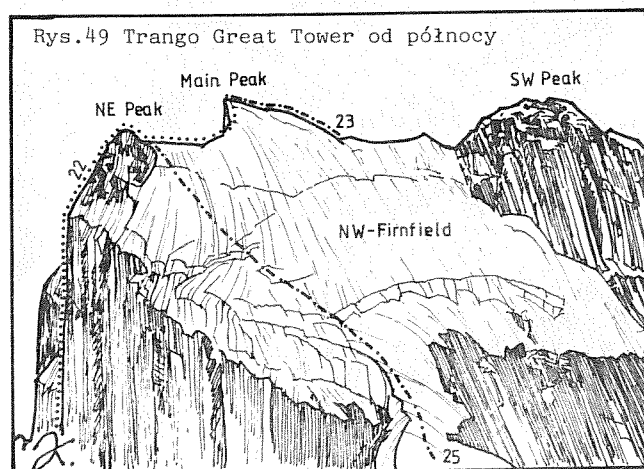
Próby wejścia nie są znane.

TRANGO NOTCH SOUTH ca 5800 (rys.30,35,47,48,55)

Przełęczka pomiędzy Trango Little Tower i Trango Great Tower. Wejścia na nią nie są znane.

TRANGO GREAT TOWER 6286 (rys.30-33,35,42,43,47-57,69,70)

Trango Great Tower czyli Wielka Turnia Trango nazywana jest też: Great Trango, Trango, Trango I, Trango II, Trango Main Tower, Trango Middle Tower Trango Tower lub też opisywana topograficznym symbolem BT11-BT14. Szczyt oznaczony jest również kotami: 6300, 6294, 6257, 6248, 6237, 6159, 6100.

Rys.50 Trango Great Tower -
północna ściana

Trango Great Tower stanowi centralny masyw Trango Towers. Składa on się z szerokiego skalnego muru o zarysie okrętu i rozciągłości SW-NE, który kulminuje w 3 niezbyt wybitnych turniach wierzchołkowych: Main Peak (Great Trango I, Peak I, BT12) 6286 (6300, 6294, 6257, 6248, 6237, 6159, 6100), usytuowany w centrum szczytowej grani oraz nieco niższych SW Peak (Great Trango II, Peak II, BT13) 6237 i NE Peak (Great Trango III, Peak III, BT11) 6231 (6159). W niewyraźnej grani, schodzącej z Trango Great Tower ku Trango Castle, wyodrębnia się charakterystyczna, imponująca kolumna - Trango Pulpit (Great Trango IV, BT14) 5849, obrywająca się w stronę Dunge Gl. olbrzymimi pionowymi urwiskami. Na pd.-zach. skłonach Trango Pulpit zalega duże pole firnowe. Inne pole firnowe wisi w pn.-zach. ścianie T.G.T. poniżej grani szczytowej masywu.

Wejścia na Trango Great Tower:

1. wejście: 21.VII.1977 D.Hennek, J.Morrissey, J.Roskelley, G.Rowell, K.Schmitz (Eksp.77/1). 2.w. 19.III.1984 A.Selters, S.Woolums (Eksp.84/2), też wejście na NE Peak. 3.w. 5.VIII.1984 F.Doepli(+), H.-Ch.Doseth(+), też wejście na NE Peak. 4.w. (1.w.samotne). VI.1988 M.Giordani (Eksp.88/1). 5.w. VI.1988 M.Venzo, K.Walde (Eksp.88/1).

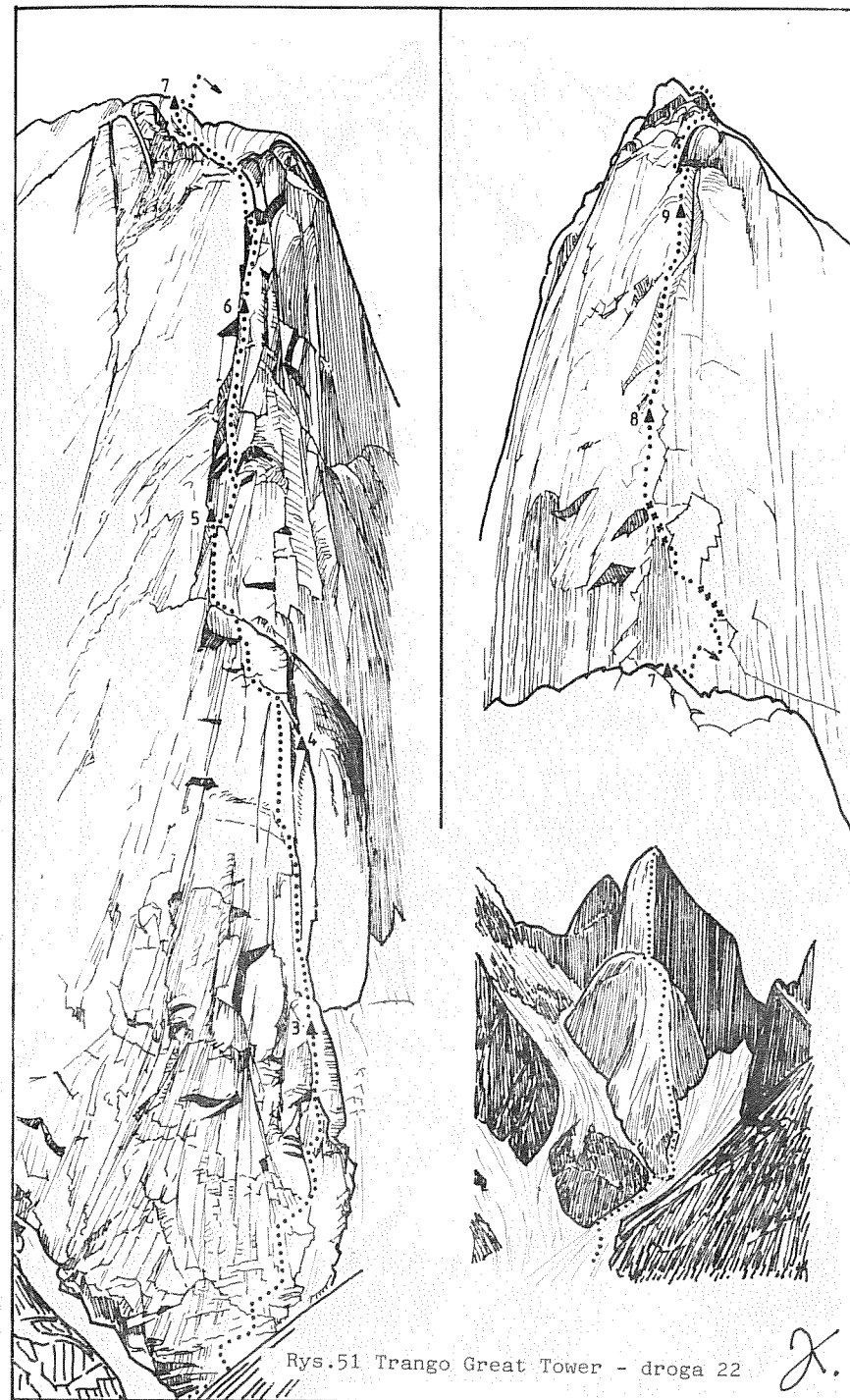
Wejścia na SW Peak nie są znane.

Wszystkie drogi prowadzące ku wierzchołkom Trango Great Tower są bardzo długie, trudne i skomplikowane.

Centralną część Pn.-Wsch. Flanki (rys.30-33,35,47-53), wznoszącej się nad Dunge Gl., stanowi fantastyczny wschodni filar. Na prawo i na lewo od ostrza filara obrywają się jego, nie mniej imponujące, ściany: północna i południowa. Dalej na lewo opadają pionowymi, ponad 1000 metrowymi zerwami ściany Trango Pulpit, które od masywu filara oddziela stromy firnowy kuluar.

DROGA 22. Z Dunge Gl. katem wschodniego filara ("Norwegian Route")(rys.30,33,35,47-52). Skrajnie trudno w skale (VI,A3/Ae).

Podejście pod filar prowadzi firnowym kuluarem, który w dole obrywa się barierą seraków nad skalnymi ścianami. Wejście na wiszący jezioro firnowy prowadzi po skalach z prawej strony w/w seraków. Sam filar, zbudowany z litego granitu, ma ponad 1500 m wysokości i składa się z dwóch części. Dolną stanowi kolosalny, prawie

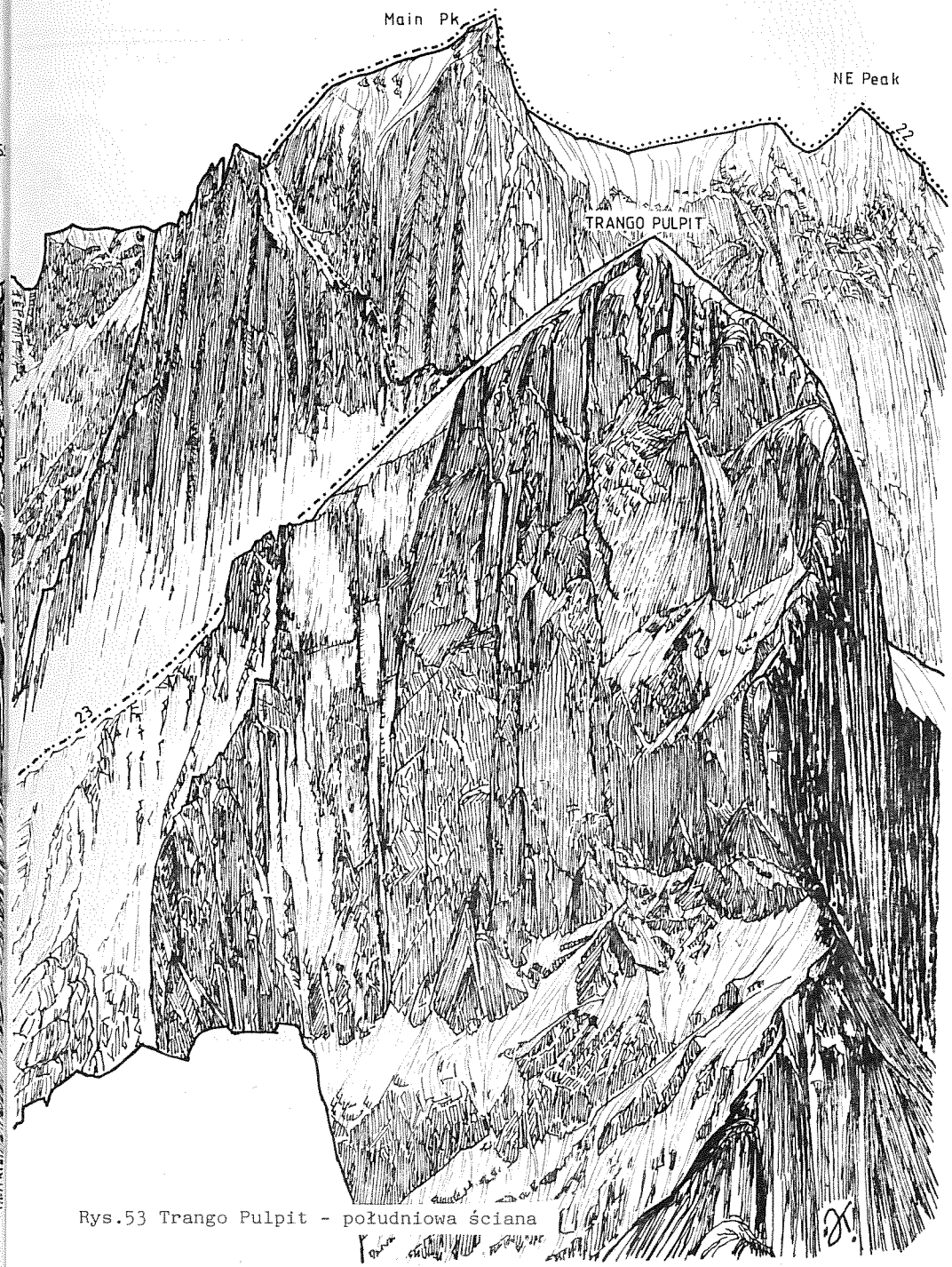
Rys.51 Trango Great Tower - droga 22

TRANGO GREAT TOWER

Rys.52 Great Trango Tower od pd.-wsch.

TRANGO GREAT TOWER

Rys.53 Trango Pulpit - południowa ściana

Rys.54 Trango Great Tower od pd.-zach.

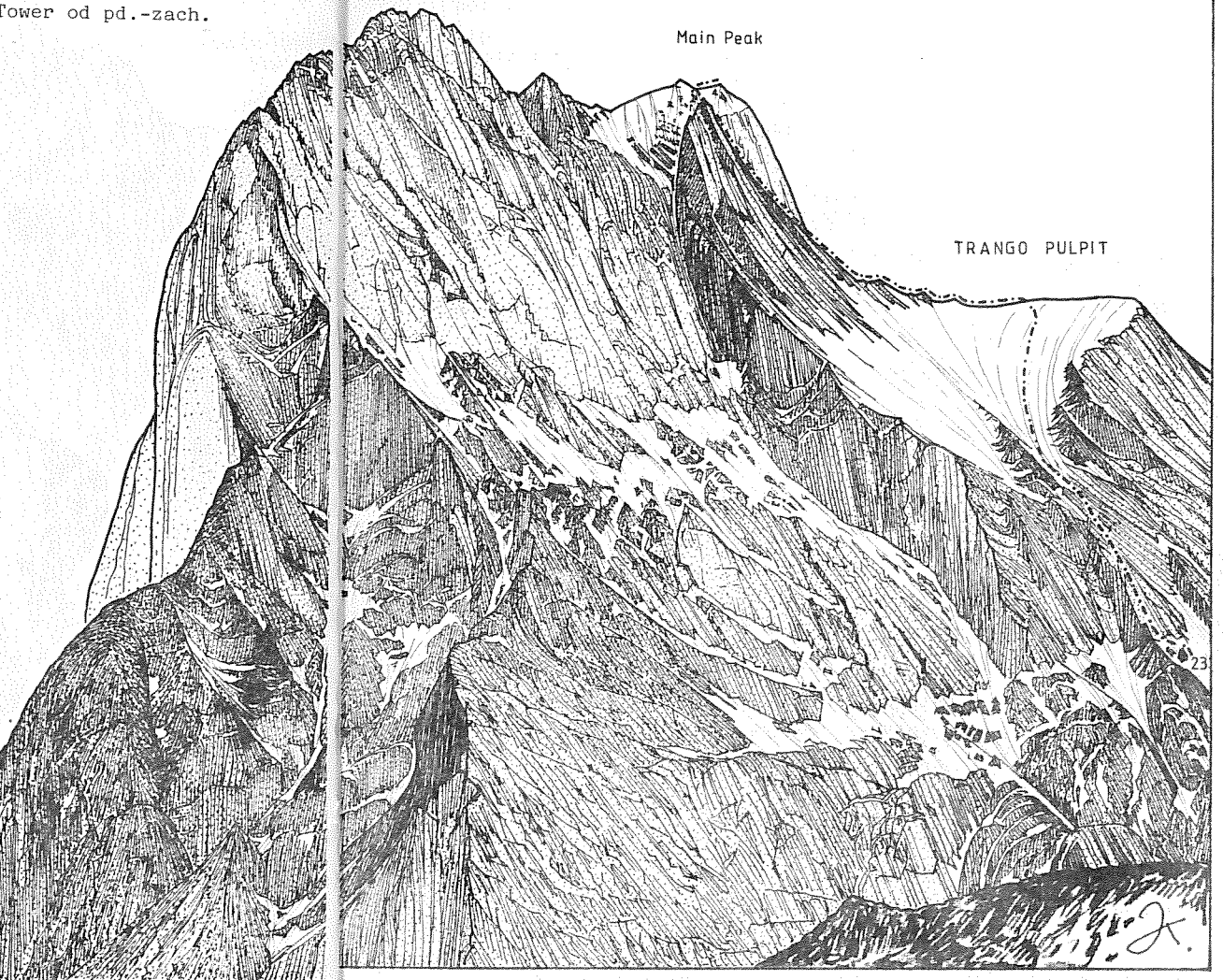
TRANGO NAMELESS TOWER

TRANGO GREAT TOWER
SW Peak

Main Peak

TRANGO PULPIT

1000 metrowy cokół skalny, zakończony półką na wysokości około 5500 m, która biegnie w południową ścianę filara. Górny uskok filara to lity, 500 metrowy blok granitowy bez szczelin, którego pokonanie wymagało użycia dużej ilości nitów.

Droga prowadzi cały czas w pobliżu kantu filara. Jej przebieg jest dokładnie przedstawiony na rys.51.

Pierwszego przejścia dokonano w ciągu 18 dni wspinaczki, z 9 miejscami biwakowymi.

1.przejście: 5.VIII.1984 F.Doehli(+), H.-Ch.Doseth(+)(Eksp. 84/3), do wys. 5500 m towarzyszyli im S.Aasheim i D.Kolsrud.

Dalsze próby bez sukcesu: 86/5, 88/4

Zachodnia flanka (rys.30,35,42,43,52-56,69,70) T.G.T. wznosi się nad Trango Gl. Jest ona silnie rozczłonkowana. Stanowią ją: ściana południowa, stosunkowo mniej stroma, kulminująca w grani SW Peak - Main Peak. Prawy skraj ściany stanowi duże pole firnowe schodzące z Trango Pulpit; ściana zachodnia, kulminująca w SW Peak. Pionowa, centralna jej część ograniczona jest z obu stron wybitnymi filarami; ściana pn.-zach. z dużym polem firnowym, wiszącym w jej szczytowej partii.

DROGA 23. Z Trango Gl. południową ścianą przez Trango Pulpit na Main Peak ("First Ascent Route")(rys.30,35,49,52-54, 69,70). Nadzwyczaj trudno w skale i lodzie (V+,A1).

Droga biegnie firnowym polem, wyprowadzającym na grzbiet Trango Pulpit, a następnie systemem zaladzonych rys osiąga przełęczkę w grani na zachód od Main Peak. Granią tą na szczyt.

1.przejście: 21.VII.1977 D.Hennek, J.Morrissey, J.Roskelley, G.Rowell, K.Schmitz (Eksp.77/1).

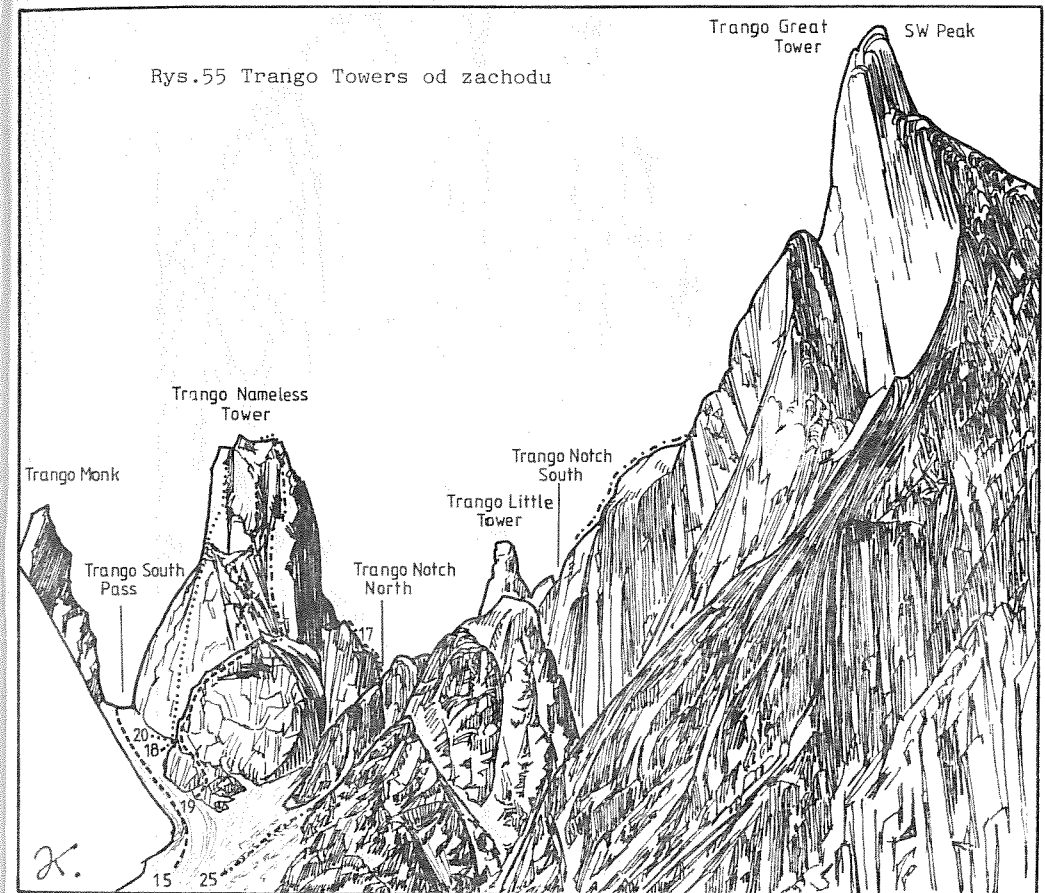
DROGA 24. Z Trango Gl. zachodnią ścianą ("New Zealand Attempt") (rys.30,35). Szczegóły nie są znane.

Próba przejścia: 21.VI.1983 R.Bottom, G.Dingle, G.Gabites, J.Jowett (Eksp.83/5) do wysokości około 6100.

DROGA 25. Z Trango Gl. pn.-zach. ścianą na Main Peak ("American Route")(rys.30,35,55). Trudno w skale i lodzie, prawdopodobnie najdogodniejsza z dróg wiodących na T.G.T.

Z górnej części firnowego kuluaru, schodzącego z Trango South Pass, wchodzi droga w ścianę T.G.T. i pokrytymi skalnym gruzem półkami, poprzedzielanymi niezbyt trudnymi skalnymi ścianami, wyprowadza na północną grań baszty. Dalej przez wiszący w ścianie lodowczyk w górę aż na NE Peak, z którego firnową granią na Main Peak.

Pierwsze przejście trwało 4 dni. 3-go przejścia dokonano w ciągu 7 godzin.

Rys.56 Trango Great Tower - górną część zachodniej ściany

1.przejście: 19.III.1984 A.Selters, S.Woolums (Eksp.84/2). 2.p. (1.p.samotne). VI.1988 M.Giordani (Eksp.88/1). 3.p. VI.1988 M.Venzo, K.Walde (Eksp.88/1).

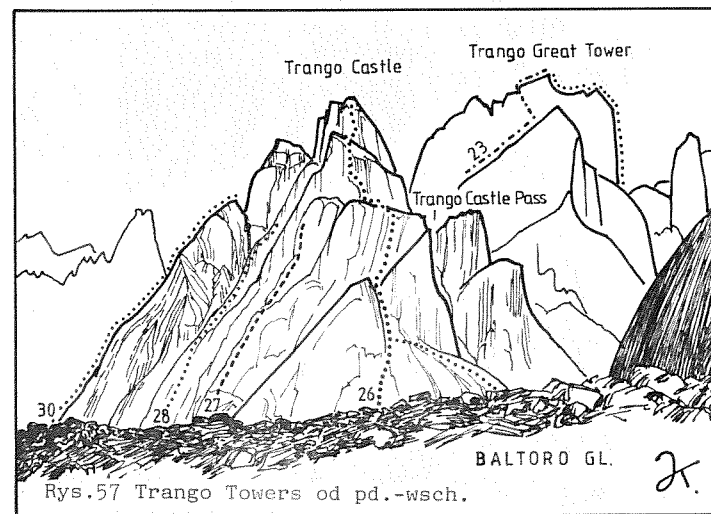
Na flankach Trango Great Tower jest bardzo dużo miejsca dla bardzo interesujących nowych dróg. Najciekawsze możliwości to: zachodnia ściana (środek i oba filary), północna i południowa ściana NE Peak, ściany Trango Pulpit.

TRANGO CASTLE PASS ca 5200 (rys.30,35,57,70)

Głęboko wcięta przełęcz pomiędzy Trango Great Tower i Trango Castle. Wejścia na nią nie są znane.

TRANGO CASTLE 5753 (rys.30-32,35,52,57-70)

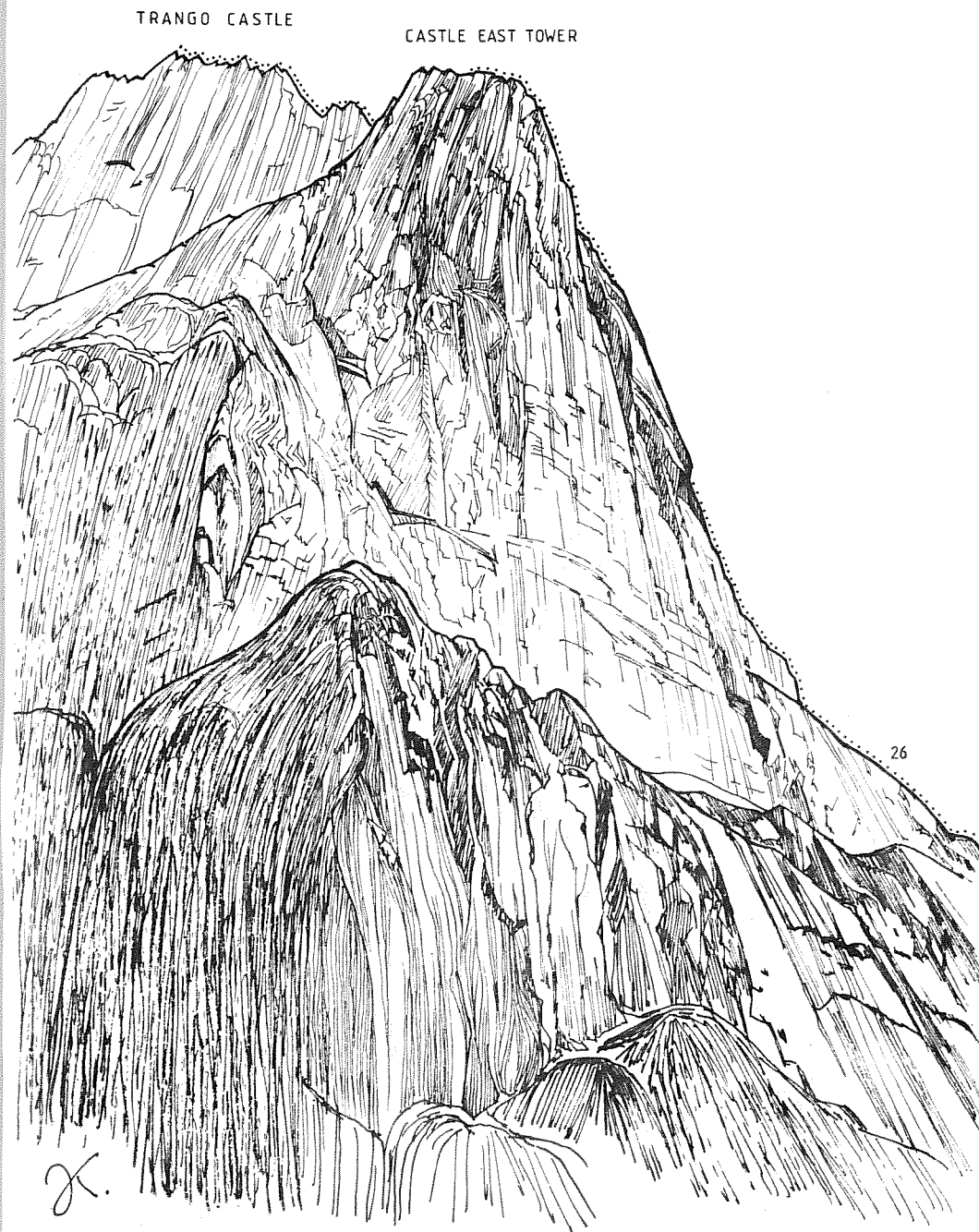
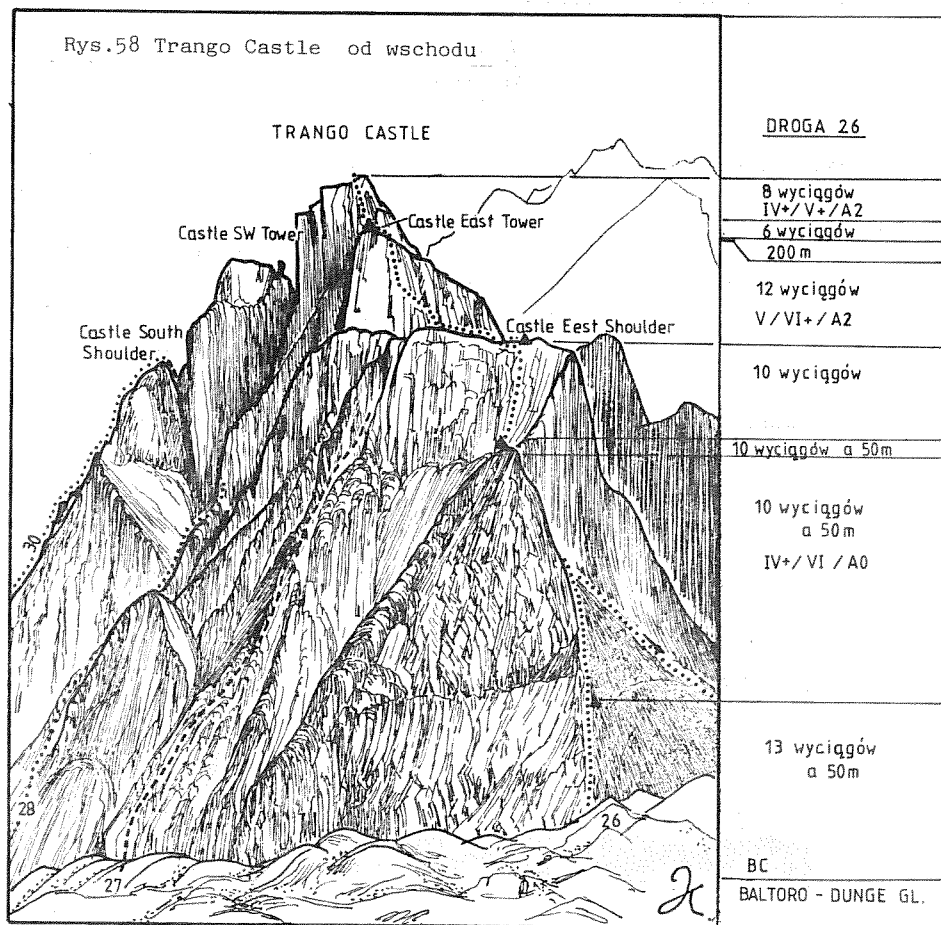
Wspaniały, granitowy masyw wznoszący się ponad Baltoro Gl., którego sylwetka przypomina obronny zamek. Od tego skojarzenia pochodzi też nazwa szczytu - Trango Castle (Chateau) 5753(5844) czyli Zamek Trango. Szczyt nazywany bywa też: Trango (lub Trango Tower) I względnie III, Trango First Tower, First Trango Cath-

Rys.57 Trango Towers od pd.-wsch.

dral, lub określany topograficznym symbolem BT15.

Od szerokiej, tępo ściętej baszty szczytowej (Main Tower, Central Summit) odchodzą na pd.-zach. i wschód dwa wybitne skalne żebra. W żebrze pd.-zach. znajdują się: Castle SW Tower (South Peak) ca 5500 z charakterystyczną, około 70 metrową skalną iglicą Belche Kurik (czyli Krzywy Palec) w jej pn.-wsch. grani i Castle South Shoulder (Epaule Sud) ca 5200. W żebrze wschodnim wznoszą się

Castle Pinnacle ca 5550 i Castle East Tower (Epaule Nord) ca 5500, a jego zakończenie stanowi Castle East Shoulder ca 5000. Od Castle East Tower odchodzi na NEE boczne żebro z Castle Under Tower. Liczne skalne filary z kazałnicami i kuluary z wiszącymi w ścianach kotłami budują urozmaiconą i skomplikowaną topografię ścian Trango Castle.

Wejścia na wierzchołki Trango Castle.

MAIN TOWER: próba wejścia: VI.1983 P.Cordier, E.Decamp, R.Wainer (Eksp.83/4) do 5200 (South Shoulder)

1.wejście (1.w.kobiece): 8.IX.1987 F.Fujita, M.Itoh, R.Nonaka, Y.Nonaka, T.Sasaki (Eksp.87/3).

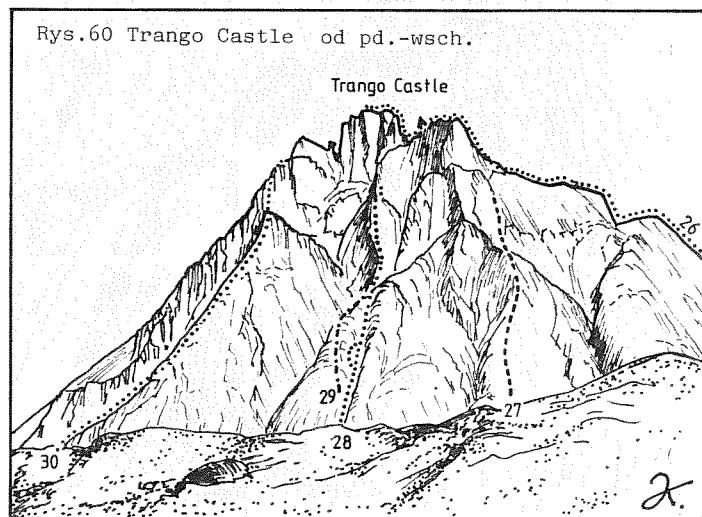
CASTLE EAST TOWER: 1.wejście(1.w.kobiece): IX.1987 F.Fujita, M.Itoh, R.Nonaka, Y.Nonaka, T.Sasaki (Eksp.87/3).

CASTLE SOUTH SHOULDER: 1.wejście: VI.1983 P.Cordier, E.Decamp, R.Wainer (Eksp.83/4). 2.w. wiosna 1986 Japończycy (Eksp.86/2).

CASTLE EAST SHOULDER: 1.wejście(1.w.kobiece): IX.1987 F.Fujita, M.Itoh, R.Nonaka, Y.Nonaka, T.Sasaki (Eksp.87/3).

Wszystkie drogi prowadzące na wierzchołki Trango Castle są długie (1000 do 1700 metrów deniwelacji) i trudne.

DROGA 26. Z Dunge Gl. wschodnim żebrem przez East Shoulder i East Tower na Main Tower ("Japan Route")(rys.30,35,

52,57-63,65-67,69,70). Skrajnie trudno w skale (VI+,A2)

Pierwsze przejście trwało 15 dni, pokonano 63 wyciągi wspinaczkowe, z 4 obozami pośrednimi.

Przebieg drogi przedstawia rys.58.

1.przejście (1.p.kobiece): 8.IX.1987 F.Fujita, M.Itoh, R.Nonaka, Y.Nonaka, T.Sasaki (Eksp.87/3).

DROGA 27. Z Baltoro Gl. prawą częścią południowej ściany Castle East Tower ("Japan 1986 Attempt")(rys.30,35,57,58,60,61,66,70). Prawdopodobnie skrajnie trudno, szczegóły nie są znane.

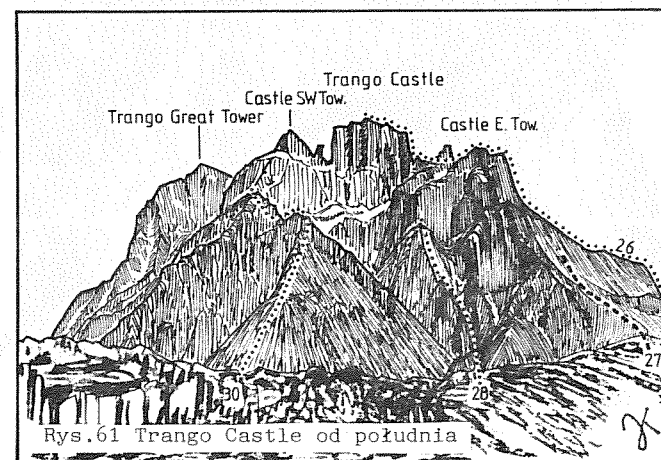
próba przejścia: jesień 1986 Japończycy (Eksp.86/9) do ok.4900.

DROGA 28: Z Baltoro Gl. środkowym filarem południowej ściany ("Eric Solie Route")(rys.30,35,57,58,60-67,69,70).

Skrajnie trudno w skale (VI/VII).

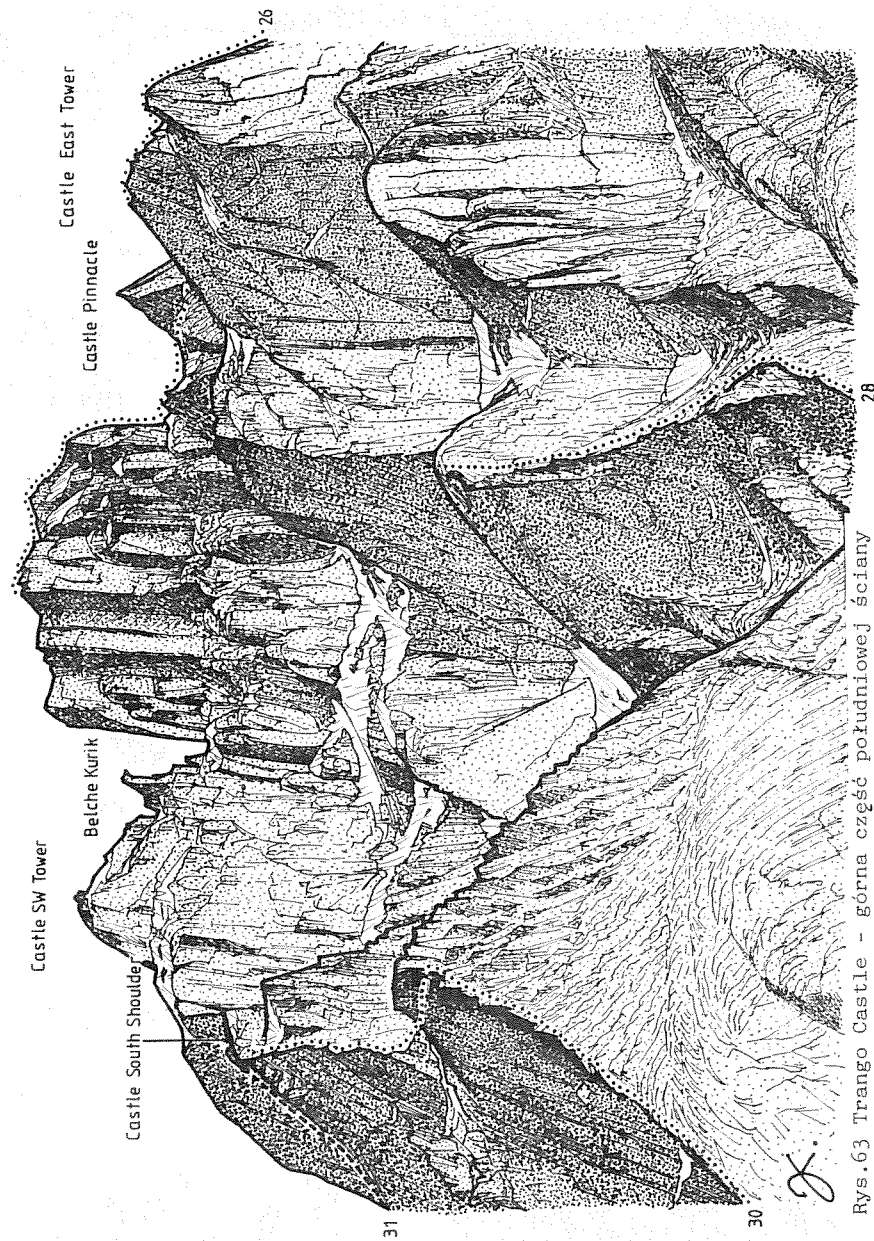
Szczegółowy przebieg drogi przedstawia rys.64. Podczas próby przejścia pokonano w ciągu 2 dni wspinaczkę 1200 m ściany.

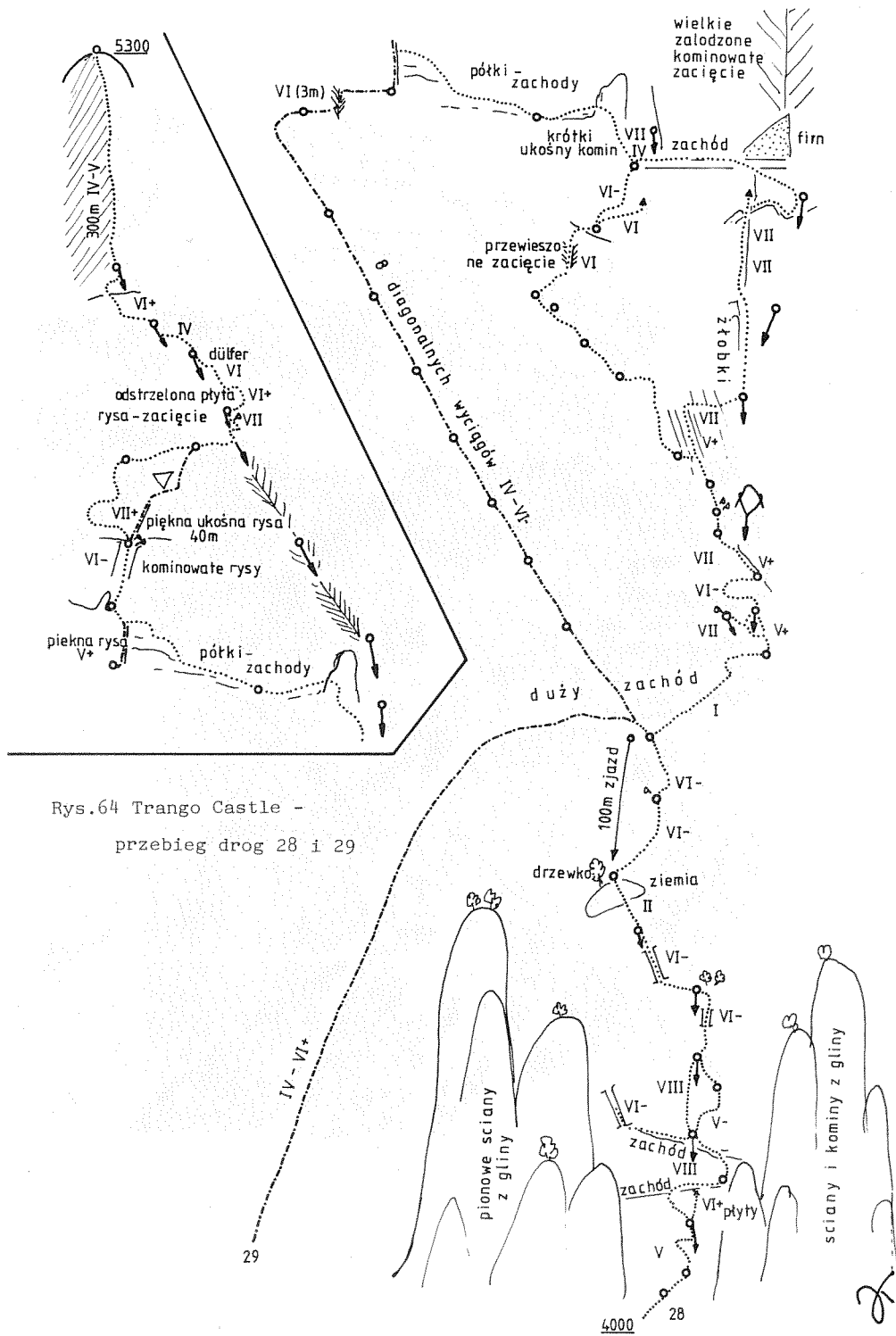
Próba przejścia: 27/28.V.1988 A.Amar, Y.Astier, P.Montiglio (Eksp.88/2) do ok. 5100 m.

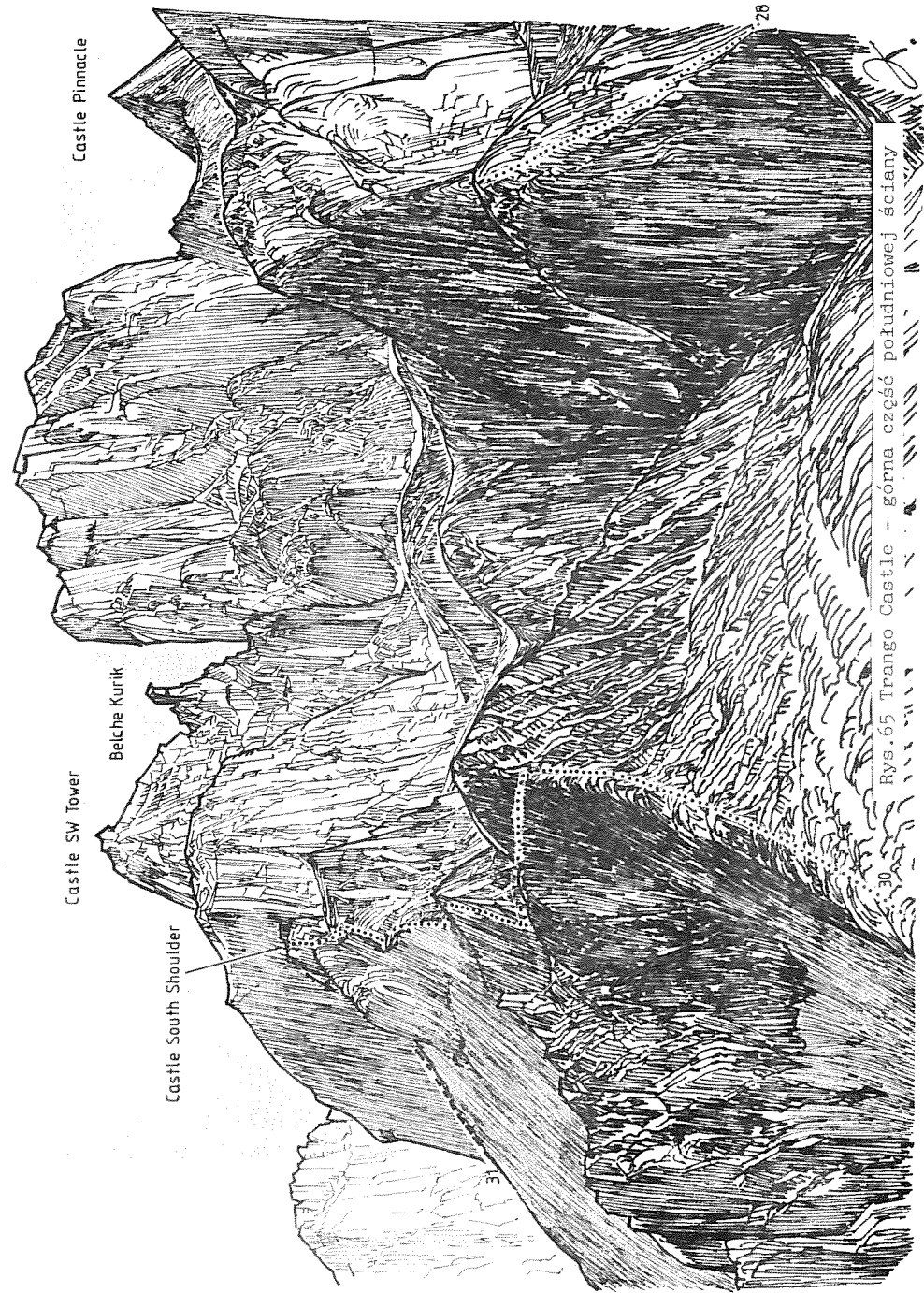
T R A N G O C A S T L E

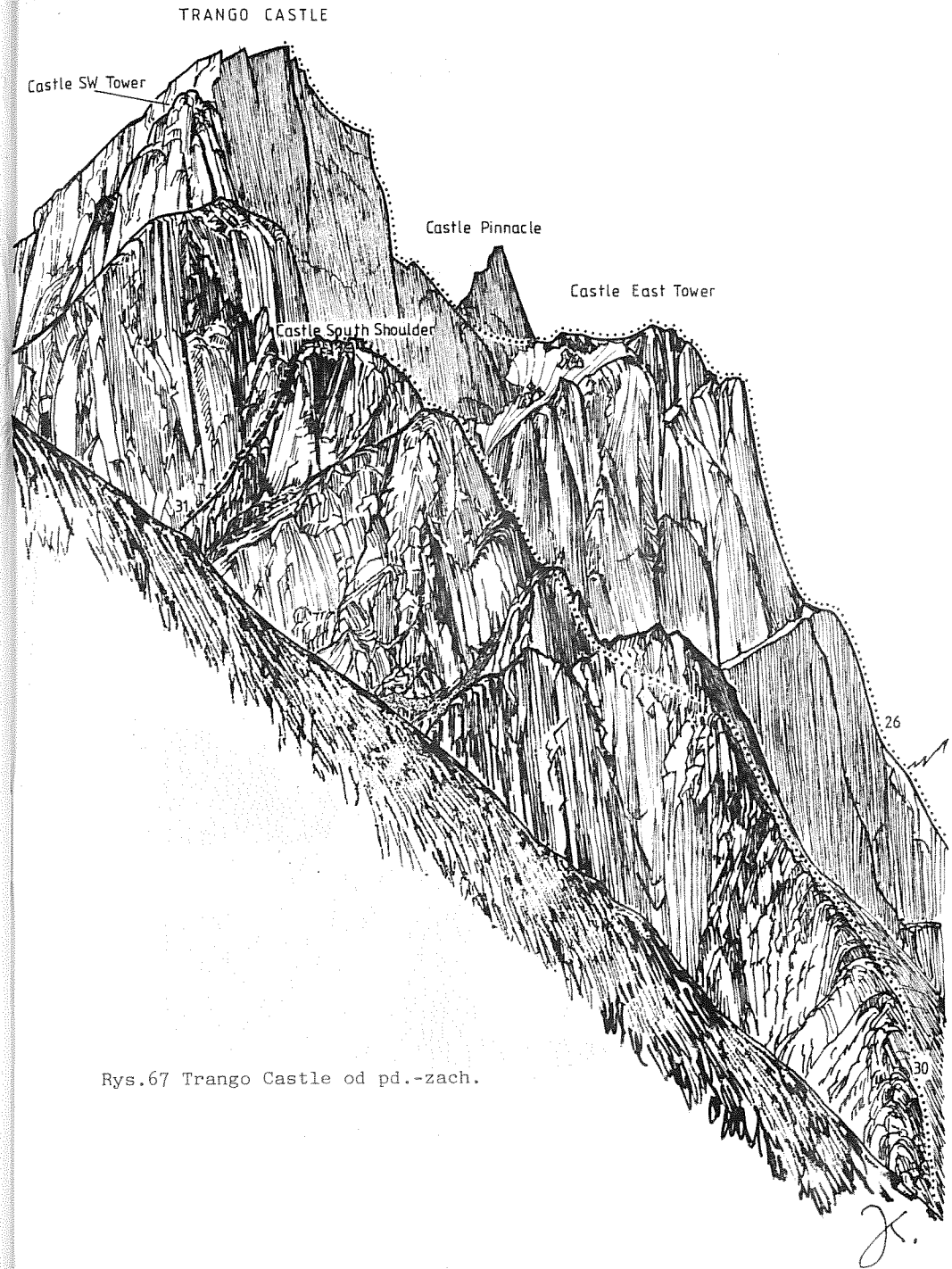
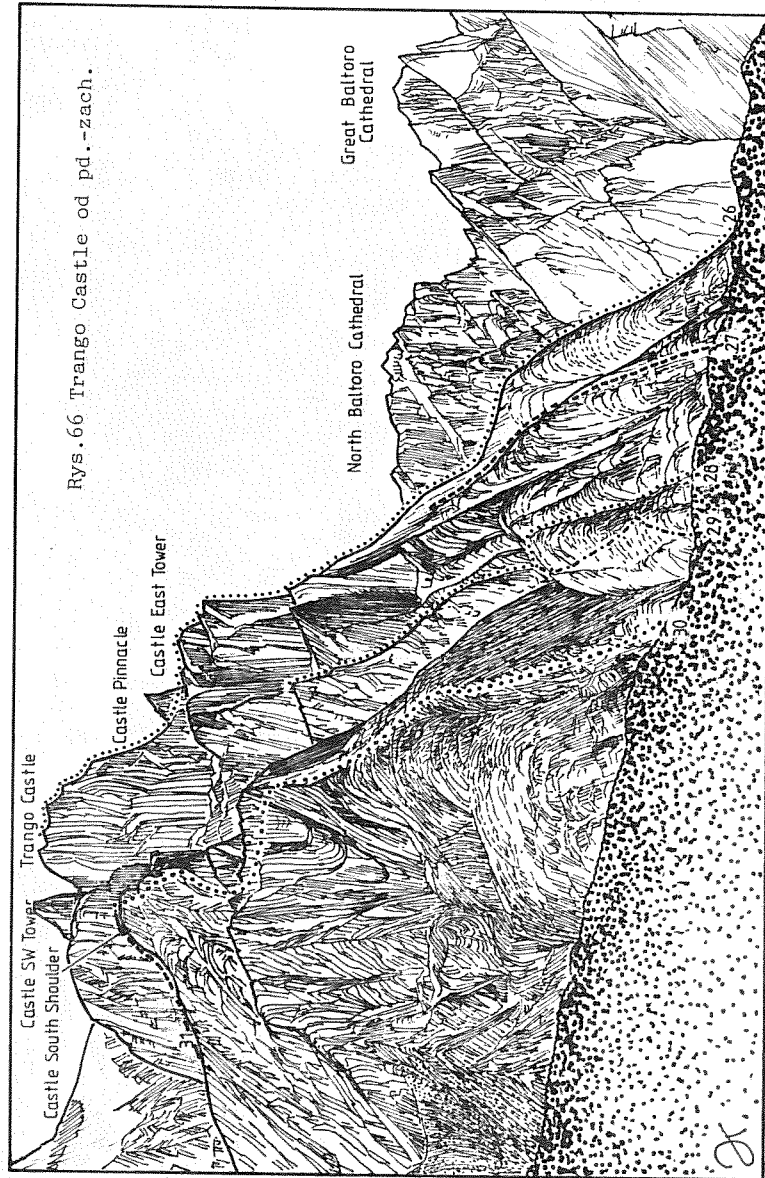

Rys.64 Trango Castle -
przebieg dróg 28 i 29

TRANGO CASTLE

Rys.65 Trango Castle - górna część południowej ściany

Rys. 67 Trango Castle od pd.-zach.

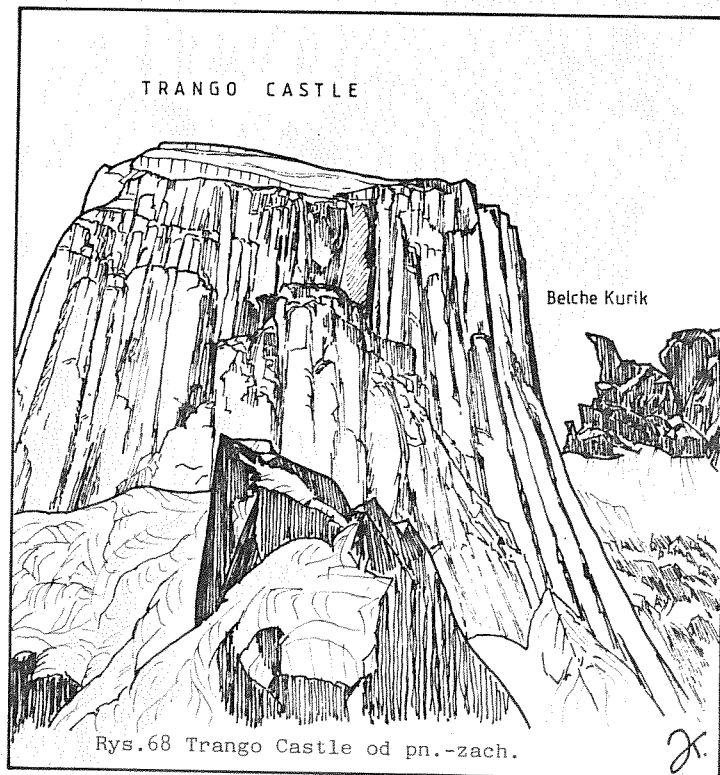
DROGA 29. Z Baltoro Gl. środkową częścią południowej ściany ("Sur les traces d'Eric")(rys.30,35,60,62,64,66). Skrajnie trudno w skale (IV/VI+).

Szczegółowy przebieg drogi przedstawia rys.64. Podczas 2 dniowej próby pokonano 800 m wspinaczki.

próba przejścia: 19-20.V.1988 Y.Astier, M.Mabboni, P.Montiglio, O.Soulie (Eksp.88/2) do około 4800.

DROGA 30. Z Baltoro Gl. lewym filarem południowej ściany na South Shoulder ("French 1983 Route")(rys.30,35,57,58,60,61,63,65-67,69,70). Nadzwyczaj trudno (IV-V+) w skale.

Droga liczy około 1400 m długości, które podczas pierwszego

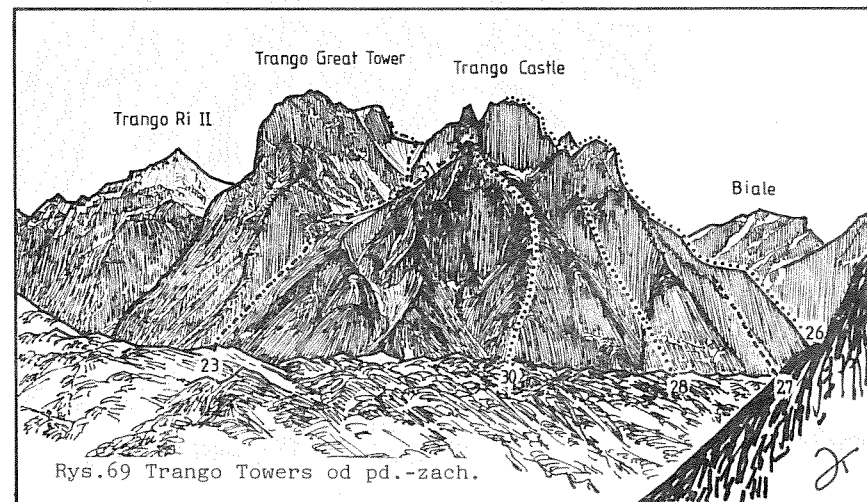
przejścia pokonano 50 wyciągami wspinaczki, z czego tylko 5 metrów z pomocą sztucznych ułatwień. Skała miejscami zwietrzała. 3 biwaki.

1.przejście: VI.1983 P.Cordier, E.Decamp, R.Wainer (Eksp.83/4).
2.p. wiosna 1986 Japończycy (Eksp.86/2).

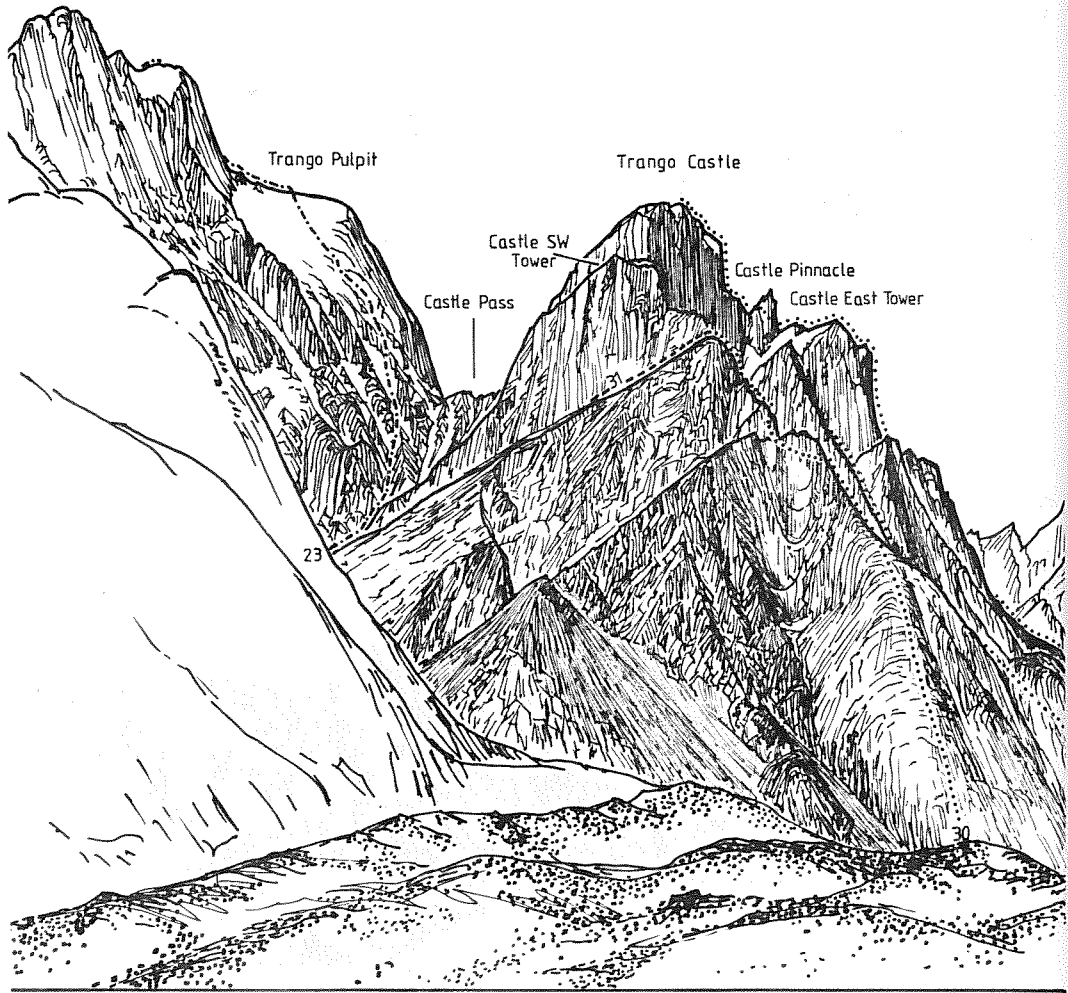
DROGA 31. Zejście z South Shoulder na zachód ku Trango Gl. ("Descent Couloir"). Szczegóły nie są znane.

1.przejście(w zejściu): VI.1983 P.Cordier, E.Decamp, R.Wainer (Eksp.83/4).

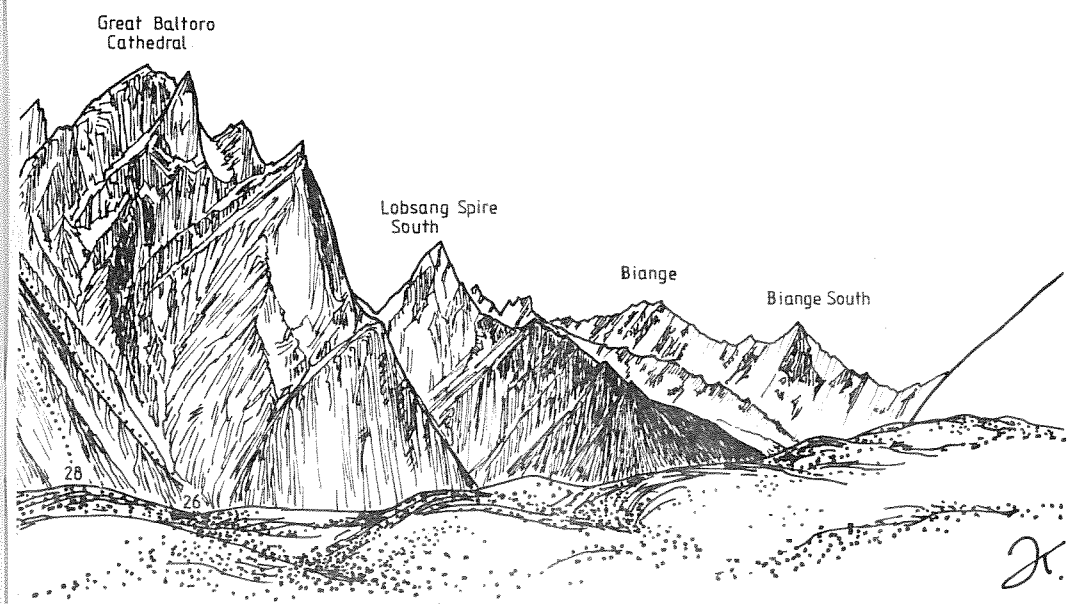
Na południowej flance Trango Castle jest wiele miejsca na dal-
sze interesujące, trudne i bardzo długie nowe drogi.

Trango Great Tower

Rys.70 Trango Towers, Baltoro Cathedrals i Lobsang Spire od pd.-zach.

SPIS TREŚCI

Sarpo Laggo Peak	3
Sarpo Laggo Pass	3
Trango Group	5
Kruksum	7
Kruksum South	7
Trango Ri III	10
Trango Ri I	10
Trango Ri II	12
Trango Monk	12
Trango South Pass	12
Trango Towers	12
Trango Nameless Tower	14
Trango Notch North	27
Trango Little Tower	30
Trango Great Tower	30
Trango Castle Pass	41
Trango Castle	41